

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
ZA OKRES 01.01.2018 – 31.12.2018**

**Sprawozdanie sporządzone według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej**

Kraków, 1 marca 2019

Spis treści

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 12 MIESIĘCY 2018 ROKU	6
I. Skonsolidowany bilans	6
II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat	8
I. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym	10
II. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych	11
III. Informacja dodatkowa	12
1. Informacje o strukturze i działalności Grupy	12
1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch	13
1.2. Struktura działania Grupy Comarch	14
1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w IV kwartale 2018 roku	15
1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu	15
2. Opis stosowanych zasad rachunkowości	16
3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	23
3.1. Sprawozdawczość wg segmentów za 12 miesięcy 2018 roku	23
3.2. Rzeczowe aktywa trwałe	28
3.3. Nieruchomości inwestycyjne	29
3.4. Wartość firmy	29
3.5. Pozostałe wartości niematerialne	29
3.6. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	30
3.7. Pochodne instrumenty finansowe	31
3.8. Odroczony podatek dochodowy	32
3.9. Zapasy	33
3.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności	34
3.11. Kontrakty długoterminowe	34
3.12. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	35
3.13. Kapitał zakładowy	36
3.14. Kredyty i pożyczki	37
3.15. Pozostałe zobowiązania finansowe	41
3.16. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	41
3.17. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	42
3.18. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego	42
3.19. Zobowiązania warunkowe	43
3.20. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki	44
3.21. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	44
3.22. Zysk na akcję	46
4. Noty dodatkowe	47
4.1. Informacje o akcjonariuszach posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A. oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące	47
4.2. Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe	48
4.3. Inne wydarzenia IV kwartału 2018 roku	49

4.4.	Zdarzenia po dacie bilansu nieuwjęte w sprawozdaniu	49
4.5.	Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie kwartalnym w stosunku do wyników prognozowanych	51
4.6.	Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej	51
4.7.	Informacje o istotnych transakcjach z podmiotami powiązanymi zawartych na warunkach innych niż rynkowe	51
4.8.	Informacje o udzielonych przez emitenta lub jednostkę od niego zależną poręczeniach za zobowiązania osób trzecich lub udzielonych gwarancjach.....	51
4.9.	Inne informacje istotne dla oceny sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla oceny możliwości realizacji zobowiązań przez emitenta.....	55
5.	Opis istotnych dokonań i niepowodzeń oraz czynników i zdarzeń mających znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy Grupy Comarch w IV kwartale 2018 roku oraz czynników, które będą miały wpływ na osiągnięte wyniki w perspektywie co najmniej kolejnego kwartału	56
5.1.	Przychody ze sprzedaży i wynik finansowy	56
5.2.	Struktura przychodów	58
5.3.	Kurs akcji Comarch S.A.	63
5.4.	Zdarzenia IV kwartału 2018 roku o dużym znaczeniu dla bieżącej działalności Grupy Comarch.....	64
5.5.	Zdarzenia po dacie bilansu o dużym znaczeniu dla bieżącej działalności Grupy Comarch.....	64
SKRÓCONE KWARTALNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE COMARCH S.A. ZA IV KWARTAŁ 2018 ROKU		65
I.	Bilans	65
II.	Rachunek zysków i strat	67
III.	Zestawienie zmian w kapitale własnym.....	68
IV.	Rachunek przepływów pieniężnych	69
V.	Dodatkowe informacje i objaśnienia.....	71
1.	Stosowane zasady rachunkowości	71
2.	Informacje o istotnych zmianach wielkości szacunkowych, w tym o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów	71
3.	Wybrane noty do skróconego sprawozdania finansowego	72
3.1.	Długoterminowe aktywa finansowe	72
3.2.	Zmiana stanu długoterminowych aktywów finansowych (wg grup rodzajowych)	73
3.3.	Krótkoterminowe aktywa finansowe	74
4.	Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń emitenta w okresie, którego dotyczy raport, wraz z wykazem najważniejszych zdarzeń ich dotyczących	74
5.	Opis czynników i zdarzeń, w szczególności o nietypowym charakterze, mających znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe	75
6.	Objaśnienia dotyczące sezonowości lub cykliczności działalności emitenta w prezentowanym okresie.....	75
7.	Informacje o odpisach aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania i odwrócenia odpisów z tego tytułu.....	75
8.	Informacje o odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych lub innych aktywów oraz odwróceniu takich odpisów	76

9.	Informacje o utworzeniu, zwiększeniu, wykorzystaniu i rozwiązaniu rezerw.....	76
10.	Informacje o rezerwach i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego	77
11.	Informacje o istotnych transakcjach nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych.....	77
12.	Informacje o istotnym zobowiązaniu z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych oraz długoterminowych aktywów finansowych	77
13.	Informacje o istotnych rozliczeniach z tytułu spraw sądowych	77
14.	Wskazanie korekt błędów poprzednich okresów.....	77
15.	Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym)	77
16.	Informacje o niespłaceniu kredytu lub pożyczki lub naruszeniu istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego	78
17.	Informacje o zawarciu przez emitenta lub jednostkę od niego zależną jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązаныmi, jeżeli pojedynczo lub łącznie są one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe	78
18.	W przypadku instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej – informacje o zmianie sposobu (metody) jej ustalenia	78
19.	Informacje dotyczące zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów	78
20.	Informacja dotycząca emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych.....	78
21.	Informacja dotycząca wypłaconej (lub zadeklarowanej) dywidendy, łącznie i w przeliczeniu na jedną akcję, z podziałem na akcje zwykłe i uprzywilejowane.....	78
22.	Wskazanie zdarzeń, które wystąpiły po dniu, na który sporządzono kwartalne skrócone sprawozdanie finansowe, nieuwjętych w tym sprawozdaniu, a mogących w znaczący sposób wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe emitenta.....	79
23.	Informacja dotycząca zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego	79
24.	Inne informacje mogące w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego emitenta	79

112 mln PLN
zysku
operacyjnego

**Projekty w
ponad 60
krajach na 6
kontynentach**

1,36 mld PLN
przychodów
ze sprzedaży

**Ponad
6 000
specjalistów**

**56 spółek na
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie
1,2 mld PLN**

**54% udział
sprzedaży
zagranicznej**

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 12 MIESIĘCY 2018 ROKU

I. Skonsolidowany bilans

AKTYWA	Nota	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017*
AKTYWA TRWAŁE			
Rzeczowe aktywa trwałe	3.2	552 191	556 838
Nieruchomości inwestycyjne	3.3	31 417	15 357
Wartość firmy	3.4	42 197	42 197
Pozostałe wartości niematerialne	3.5	58 802	63 319
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		3 482	3 321
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	3.6	1 520	11 233
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	3.7a	935	2 904
Inwestycje pozostałe		211	112
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3.8	34 352	31 237
Pozostałe należności		7 493	5 392
		732 600	731 910
AKTYWA OBROTOWE			
Zapasy	3.9	97 238	114 967
Należności handlowe oraz pozostałe należności	3.10	456 036	392 153
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		2 593	2 222
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	3.11	137 740	46 886
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	3.12	-	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7a	3 264	8 516
Udziały i akcje		-	-
Pozostałe aktywa finansowe		-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		245 766	207 937
		942 637	772 681
Aktywa zakwalifikowane do sprzedaży		-	3 861
Aktywa razem		1 675 237	1 508 452

*) Dane na 31 grudnia 2017 r. zostały przekształcone według zasad wynikających z zastosowania MSSF 15.

PASYWA	Nota	Stan na 31 grudnia 2018	Stan na 31 grudnia 2017*
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki			
Kapitał zakładowy	3.13	8 133	8 133
Pozostałe kapitały		143 041	143 041
Różnice kursowe		9 049	4 169
Zysk netto za okres bieżący		51 661	64 626
Niepodzielony wynik finansowy		667 519	665 525
Zmiany niepodzielonego wyniku z tytułu zastosowania MSSF 15		-	(50 432)
		879 403	835 062
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli		18 040	16 128
Kapitał własny razem		897 443	851 190
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty i pożyczki	3.14	175 010	185 596
Inne zobowiązania		9 801	6 928
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7b	1 338	736
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.15	303	446
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	3.8	44 146	43 962
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.16	-	-
		230 598	237 668
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	3.17	188 421	177 320
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		10 208	4 942
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	3.11	161 647	65 133
Kredyty i pożyczki	3.14	40 267	39 111
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.7b	479	509
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.15	156	165
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.16	146 018	132 414
		547 196	419 594
Zobowiązania razem		777 794	657 262
Razem kapitał własny i zobowiązania		1 675 237	1 508 452

*) Dane na 31 grudnia 2017 r. zostały przekształcone według zasad wynikających z zastosowania MSSF 15.

II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	IV kwartał 2018*	12 miesięcy 2018	IV kwartał 2017**	12 miesięcy 2017**
Przychody ze sprzedaży		415 635	1 364 954	354 006	1 125 110
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów		(263 173)	(978 405)	(230 277)	(832 750)
Zysk brutto na sprzedaży		152 462	386 549	123 729	292 360
Pozostałe przychody operacyjne		1 169	19 247	(5)	17 673
Koszty sprzedaży i marketingu		(46 042)	(137 682)	(43 320)	(134 529)
Koszty ogólnego zarządu		(37 131)	(108 534)	(31 534)	(98 076)
Pozostałe koszty operacyjne		(20 544)	(47 609)	(13 270)	(19 064)
Zysk operacyjny		49 914	111 971	35 600	58 364
Przychody/koszty finansowe - netto		(5 793)	(13 856)	11 503	31 867
Udział w zyskach / (stratach) jednostek stowarzyszonych		(7 130)	(11 111)	(622)	(3 082)
Zysk przed opodatkowaniem		36 991	87 004	46 481	87 149
Podatek dochodowy		(8 650)	(33 430)	(7 321)	(21 038)
Zysk netto za okres		28 341	53 574	39 160	66 111
w tym:					
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		29 199	51 661	39 845	64 626
Zysk/(strata) netto przypadający udziałom niedającym kontroli		(858)	1 913	(685)	1 485
		28 341	53 574	39 160	66 111
Zysk na akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej za okres (wyrażony w PLN na jedną akcję)					
– podstawowy	3.22		6,35		7,95
– rozwodniony	3.22		6,35		7,95

*) Dane za IV kwartał 2018 r. zostały ustalone poprzez odjęcie od danych za okres 12 miesięcy 2018 danych wykazanych przez Grupę w raporcie za 9 miesięcy 2018 r.

**) Dla celów porównawczych dane za czwarty kwartał 2017 roku i za 12 miesięcy 2017 zostały przekształcone według zasad wynikających z zastosowania MSSF 15.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	IV kwartał 2018*	12 miesięcy 2018	IV kwartał 2017**	12 miesięcy 2017**
Zysk netto za okres	28 341	53 574	39 160	66 111
Pozostałe dochody całkowite				
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	(330)	4 879	(5 957)	(14 353)
Razem pozostałe dochody całkowite	(330)	4 879	(5 957)	(14 353)
Suma dochodów całkowitych za okres	28 011	58 453	33 203	51 758
przypadających akcjonariuszom jednostki dominującej	28 869	56 541	33 886	50 271
przypadających udziałom niedającym kontroli	(858)	1 912	(683)	1 487

**) Dane za IV kwartał 2018 r. zostały ustalone poprzez odjęcie od danych za okres 12 miesięcy 2018 danych wykazanych przez Grupę w raporcie za 9 miesięcy 2018 r.*

****) Dla celów porównawczych dane za czwarty kwartał 2017 roku i za 12 miesięcy 2017 zostały przekształcone według zasad wynikających z zastosowania MSSF 15.*

I. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

	Przypadające na akcjonariuszy jednostki dominującej					Kapitały przypadające udziałom niebędącym kontrolnymi	Kapitał własny razem
	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe	Zysk netto za okres bieżący	Niepodzielony wynik finansowy		
Stan na 1 stycznia 2017 r.	8 133	143 041	18 524	73 034	604 691	14 641	862 064
Przeniesienie wyniku za rok 2016	-	-	-	(73 034)	73 034	-	-
Zmiany wyniku niepodzielonego z tytułu zastosowania MSSF 15*	-	-	-	-	(50 432)	-	(50 432)
Dywidenda wypłacona	-	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	(14 355)	-	-	2	(14 353)
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	64 626	-	1 485	66 111
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	(14 355)	64 626	-	1 487	51 758
Stan na 31 grudnia 2017 r.	8 133	143 041	4 169	64 626	615 093	16 128	851 190
Stan na 1 stycznia 2018 r.	8 133	143 041	4 169	64 626	615 093	16 128	851 190
Przeniesienie wyniku za rok 2017	-	-	-	(64 626)	64 626	-	-
Dywidenda wypłacona	-	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	4 880	-	-	(1)	4 879
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	51 661	-	1 913	53 574
Całkowite dochody za okres ⁽¹⁺²⁾	-	-	4 880	51 661	-	1 912	58 453
Stan na 31 grudnia 2018 r.	8 133	143 041	9 049	51 661	667 519	18 040	897 443

*) Od 1 stycznia 2018 r. Grupa zaczęła stosować zasady wynikające z MSSF 15. W związku z powyższym dokonano ustaleń na dzień 1 stycznia 2018 r. różnicy w przychodach z lat poprzednich pomiędzy zasadami stosowanymi poprzednio a zasadami wynikającymi z MSSF 15 (ujętej jako korekta wyniku z lat poprzednich w powiązaniu z międzyokresowymi rozliczeniami przychodów z tytułu kontraktów długoterminowych). Do wyliczenia przedmiotowej różnicy zastosowano poniższą metodologię: ustalono kontrakty znajdujące się w trakcie realizacji na 31 grudnia 2017 r. a w odniesieniu do tych kontraktów dokonano przeliczenia przychodów ze sprzedaży wg MSSF 15 za cały okres ich realizacji, tj. od dnia rozpoczęcia do 31 grudnia 2017 r. Wpływ opisanych zmian na zysk netto Q1-Q4 2017 wyniósł 22 590 tys. PLN. Aktualnie prezentowany wynik za rok za rok 2017, który pierwotnie wynosił 42 036 tys. PLN, został dla celów porównawczych skorygowany o powyższą zmianę.

II. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

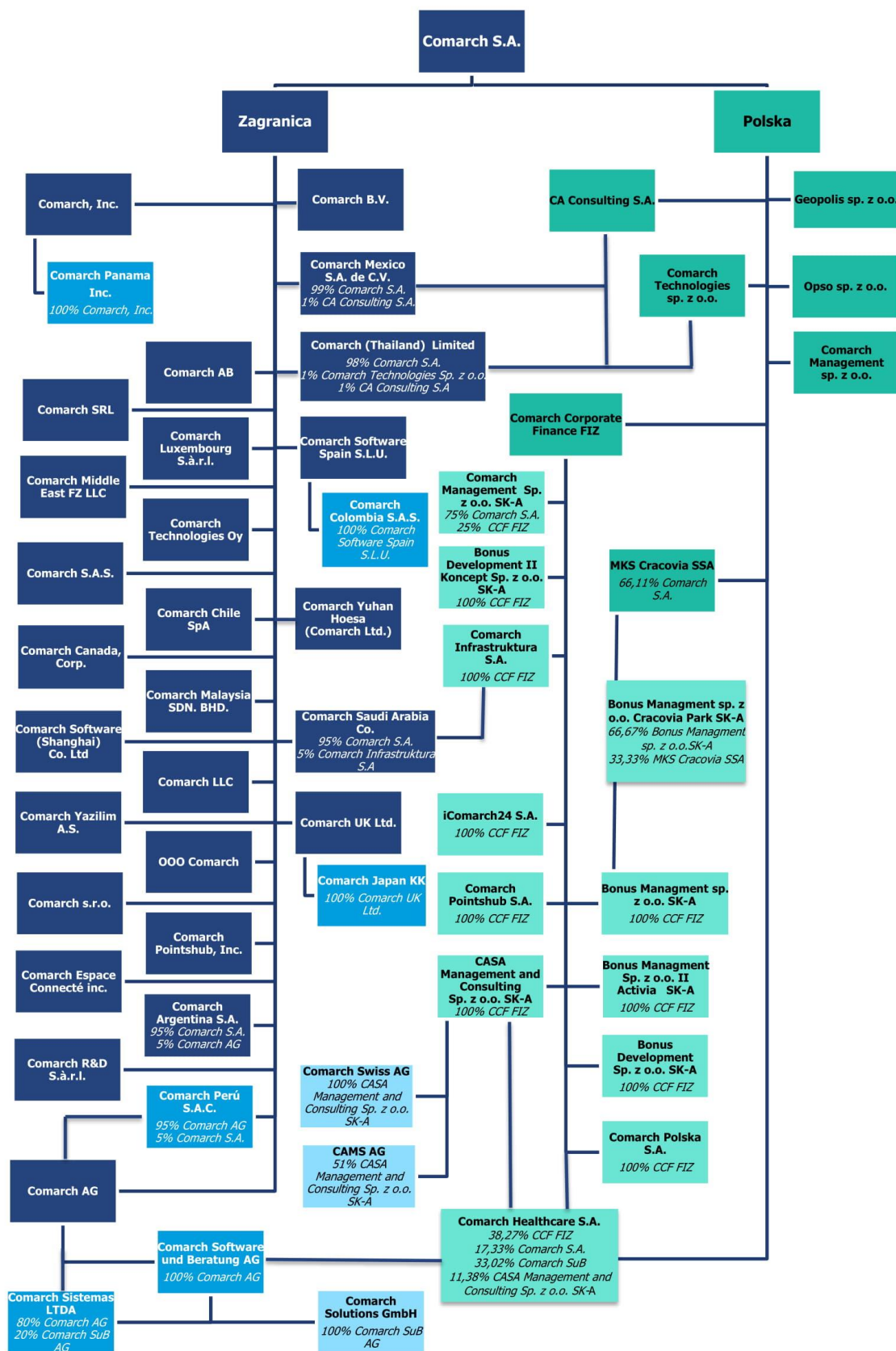
	12 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk netto	53 574	66 111
Korekty razem	115 106	16 188
<i>Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności</i>	<i>11 112</i>	<i>3 082</i>
Amortyzacja	64 856	64 309
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	(780)	(1 221)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	3 473	3 712
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	(12 134)	(4 264)
Zmiana stanu zapasów	22 243	(34 802)
Zmiana stanu należności	(94 604)	(31 922)
Zmiana stanu zobowiązań i rezerw, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	120 940	17 011
Inne korekty	-	283
Zysk netto pomniejszony o korekty razem	168 680	82 299
Zapłacony podatek dochodowy	(29 420)	(19 384)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	139 260	62 915
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(74 691)	(121 530)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	5 084	12 643
Nabycie wartości niematerialnych	(11 865)	(18 971)
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w nieruchomości oraz WNIP	9 934	9 407
Wydatki na nabycie aktywów finansowych	(100)	(6 310)
Wydatki na inwestycje w nieruchomości	(1 289)	(2 130)
Udzielone pożyczki	(16 350)	(4 624)
Spłacone pożyczki	10 870	2 090
Odsetki	312	267
Zbycie aktywów finansowych	6 485	13 082
Inne wydatki na aktywa finansowe	-	-
Inne wpływy inwestycyjne	-	48
Inne wydatki inwestycyjne	-	(163)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(71 610)	(116 191)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	45 942	89 869
Spłata kredytów i pożyczek	(61 998)	(33 359)
Odsetki od kredytu	(3 361)	(3 088)
Wpływy z tytułu spłaconych pożyczek	1 097	-
Wpływy z tytułu odsetek od pożyczek	47	2 630
Inne zobowiązania finansowe (udzielone pożyczki)	(1 891)	(5 000)
Dywidendy i inne niż wypłaty na rzecz właścicieli wydatki z tytułu podziału zysku	(12 200)	(12 200)
Płatności zobowiązań z tyt. umów leasingu finansowego	(168)	(175)
Inne wpływy finansowe	714	1 330
Inne wydatki finansowe	(1 048)	(564)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(32 866)	39 443
Zmiana środków pieniężnych netto	34 784	(13 833)
Środki pieniężne na początek okresu	207 925	235 825
Dodatnie (ujemne) różnice kursowe w środkach pieniężnych	3 047	(14 067)
Środki pieniężne na koniec okresu	245 756	207 925
- w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	3 550	3 737

III. Informacja dodatkowa

1. Informacje o strukturze i działalności Grupy

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieście w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiągniętych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

100% udział w głosach Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SoInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A),
- Metrum Capital S.A. (15,79% głosów przypada na Comarch S.A., 31,58% głosów przypada na CAMS AG),
- Thanks Again LLC z siedzibą w Tyrone, GA, USA (42,5% głosów przypada na Comarch Pointshub, Inc.).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

1.2. Struktura działania Grupy Comarch

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- Jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- Spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Japan KK, Comarch Saudi Arabia Co., Comarch Mexico S.A. de C.V., Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.), Comarch (Thailand) Limited, Comarch BV i Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd. pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- Przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,
- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowość dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,

- Geopolis sp. z o.o. wdraża zintegrowane systemy GIS w jednostkach administracji publicznej,
- MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową i w zakresie krzewienia kultury fizycznej,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółki Comarch s.r.o. i Comarch Pointshub S.A. nie prowadzą obecnie działalności operacyjnej.

1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w IV kwartale 2018 roku

W październiku 2018 rozpoczęła działalność operacyjną spółka Comarch (Thailand) Limited. Właścicielami 100% udziałów w spółce były pierwotnie 3 osoby fizyczne, będące członkami zarządu Comarch S.A. W dniu 14 grudnia 2018 została podpisana umowa odkupienia udziałów spółki Comarch (Thailand) Limited przez spółki: Comarch SA, CA Consulting SA, Comarch Technologies Sp. z o.o. Udziały zostały opłacone a zmiana ta została prawnie zarejestrowane w Tajlandii w dniu 24 grudnia 2018 r. Wysokość kapitału zakładowego spółki wynosi 8,000,000 THB o wartości 100 THB za 1 udział.

W dniu 23 listopada 2018 r. została zarejestrowana w Rotterdamie spółka zależna Comarch BV o kapitale zakładowym 100 000 EUR składającym się z 100 000 akcji o wartości 1 EUR każda. Spółka Comarch S.A. posiada 100% udziałów i głosów w spółce Comarch BV.

1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu

Nie wystąpiły.

2. Opis stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze niezbadane Śródroczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy („Śródroczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe”) obejmujące okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku wraz z danymi porównywalnymi, zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości („MSR”) 34, oraz zgodnie z odpowiednimi standardami rachunkowości mającymi zastosowanie do śródrocznej sprawozdawczości finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską, opublikowanymi i obowiązującymi w czasie przygotowywania niniejszego Skróconego Śródrocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego.

Niniejsze Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku nie obejmuje wszystkich informacji oraz ujawnień wymaganych w rocznym sprawozdaniu finansowym i należy je czytać łącznie ze zbadanym Skonsolidowanym Sprawozdaniem Finansowym Grupy Kapitałowej Comarch sporządzonym według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), zawierającym noty („Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe sporządzone według MSSF”) za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Zasady rachunkowości oraz metody wyliczeń przyjęte do przygotowania Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego obejmującego okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku są spójne z zasadami opisanymi w zbadanym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Comarch sporządzonym według MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku (Nota 2 oraz Nota 3 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Comarch sporządzonego według MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku).

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku składa się ze skonsolidowanego bilansu, skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego zestawienia całkowitych dochodów, zestawienia zmian w skonsolidowanych kapitałach własnych, skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych oraz wybranych not objaśniających.

W śródrocznym sprawozdaniu finansowym uwzględnia się bądź odracza koszty powstające w roku finansowym nierównomiernie tylko wtedy, gdy powyższe koszty powinny zostać uwzględnione bądź odroczone w czasie na koniec danego roku obrotowego.

Niniejsze Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe obejmujące okres 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku zostało przygotowane w tysiącach PLN i zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 1 marca 2019 roku.

Zmiany do istniejących standardów do zastosowania po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok

- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” oraz zmiany do MSSF 15 „Data wejścia w życie MSSF 15”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Grupa zastosowała MSSF 15 po raz pierwszy w sprawozdaniu za okres I kwartału 2018 r. Wynikające z zastosowania skutki korekt wyniku z lat poprzednich oraz wyniku roku 2017 zaprezentowane są w bilansie na 31 grudnia 2017 r., zestawieniu zmian w kapitałach oraz nocie [3.11](#). Dla celów porównawczych dokonano przekształcenia danych na 31 grudnia 2017 r. według zasad wynikających z MSSF 15.

Skutki zmian MSSF15	1 stycznia 2017	31 marca 2017	30 czerwca 2017	30 września 2017	31 grudnia 2017
Aktywa					
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	882	3 805	4 312	4 983	6 537
Razem	882	3 805	4 312	4 983	6 537

Pasywa

Niepodzielony wynik finansowy	(50 432)	(50 432)	(50 432)	(50 432)	(50 432)
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	51 314	40 852	38 652	35 880	34 379
Zysk netto za okres bieżący (w RZiS pozycja przychody ze sprzedaży)	-	13 385	16 092	19 535	22 590
Razem	882	3 805	4 312	4 983	6 537

W dniu 8 grudnia 2016 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących 3 standardów:

- **MSSF 1 Śródroczna sprawozdawczość finansowa**, w zakresie usunięcia kilku zwolnień przewidzianych w tym standardzie, które nie mają już zastosowania,
- **MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach**, w zakresie doprecyzowania wymogów odnośnie ujawnień informacji na temat udziałów niezależnie od tego czy są one traktowane jako przeznaczone do sprzedaży, **przekazania w formie dywidendy i działalność zaniechana, czy też nie**,
- **MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach**, w zakresie momentu, w którym jednostki o charakterze inwestycyjnym (np. *venture capital*) mogą zdecydować o wyborze sposobu wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach w wartości godziwej, a nie metodą praw własności.

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem poprawek do MSSF 12, które obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r. lub później).

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

Grupa zastosowała MSSF 9 po raz pierwszy w 2018 roku. Wpływ zastosowania MSSF 9 na sprawozdanie skonsolidowane spółki jest nieistotny.

- **Zmiany w MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji** Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku i mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem zmian w standardzie było doprecyzowanie sposobu ujmowania niektórych rodzajów transakcji płatności na bazie akcji.
- **Zmiany w MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” w MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** opublikowane w dniu 12 września 2016 roku. Mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później.
- **Zmiana w MSR 40 Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych** Zmiana w MSR 40 została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później.

Ww. zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za cztery kwartały 2018 roku poza opisanymi powyżej.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego, RMSR opublikowała i zatwierdziła następujące nowe standardy oraz zmiany do standardów do stosowania w UE przy czym nie weszły one jeszcze w życie do dnia 31 grudnia 2018 r.

■ MSSF 16 Leasing

Nowy standard został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Dozwolone zostało jego wcześniejsze zastosowanie, ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie standardu. Zarząd Spółki Dominującej informuje, że zastosowanie MSSF 16 będzie miało w przyszłości istotny wpływ na kwoty i ujawnienia prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej. Grupa wdrożyła 1 stycznia 2019 roku stosowanie standardu MSSF 16 metodą retrospektywną, z łącznym efektem pierwszego zastosowania MSSF 16 ujętym na dzień 1 stycznia 2019 roku, bez przekształcania danych porównawczych.

W trakcie prac przygotowawczych Grupa dokonała analizy wszystkich zawartych umów pod kątem spełniania kryteriów uznania ich za umowy o charakterze leasingowym w myśl MSSF 16. Kluczowe zidentyfikowane obszary to umowy najmu budynków i powierzchni biurowych, prawo wieczystego użytkowania gruntów, leasing środków transportu i leasing sprzętu komputerowego.

Łączna wartość nominalnego wynagrodzenia wynikającego ze zidentyfikowanych na dzień 1 stycznia 2019 roku umów o charakterze leasingowym spełniających kryteria MSSF 16, przypadająca na okres od 1 stycznia 2019 roku do końca okresu ich obowiązywania, wynosi:

- dla umów najmu: 59 606 tys. PLN,
- dla prawa wieczystego użytkowania gruntów (na okres do 2089 roku): 58 914 tys. PLN,
- dla leasingu środków transportu i sprzętu komputerowego: ok. 1 290 tys. PLN.

Dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się od 1 stycznia 2019 roku umowy spełniające kryteria leasingu w myśl MSSF16 podlegają dyskontowaniu, a następnie będą ujmowane w sprawozdaniach finansowych Grupy jako składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz jako składnik pasywów z tytułu zobowiązań leasingowych.

Według szacunków Grupy, w wyniku zastosowania MSSF 16 wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązań leasingowych, a tym samym wartość sumy bilansowej Grupy na dzień 1 stycznia 2019 roku wzrosnie o 73 848 tys. zł, w wyniku ujęcia:

- umów najmu: 53 959 tys. PLN,
- prawa wieczystego użytkowania gruntów (na okres do 2089 roku): 18 632 tys. PLN,
- leasingu środków transportu i sprzętu komputerowego: ok. 1 257 tys. PLN.

Główne różnice pomiędzy zobowiązaniami z tytułu leasingu operacyjnego ujawnionymi na dzień 31 grudnia 2018 roku a zobowiązaniami z tytułu leasingu rozpoznanymi na dzień pierwszego zastosowania standardu MSSF 16 będą wynikać z:

- ujęcia w zobowiązaniach z tytułu leasingu praw wieczystego użytkowania, które zostały zakwalifikowane jako umowy leasingu na dzień 1 stycznia 2019 roku;
- wyłączenia z wyceny według MSSF 16 umów krótkoterminowych, umów zawartych na czas nieoznaczony z okresem wypowiedzenia krótszym niż rok oraz umów dotyczących aktywów niskocennych tj. o wartości początkowej poniżej 5 000 USD;

Wdrożenie MSSF 16 będzie miało wpływ na wskaźniki finansowe wyliczane na podstawie sprawozdań finansowych, w tym także te, które stanowią kowenanty w umowach kredytowych zawartych przez Grupę. Na dzień publikacji sprawozdania Grupa doprowadziła do wyłączenia wpływu zmian wynikających z wdrożenia standardu MSSF 16 na wyliczenia kowenantów we wszystkich umowach kredytowych. Zarząd Grupy informuje, że nie widzi ryzyka przekroczenia dopuszczalnych wartości kowenantów wynikających z umów kredytowych zawartych przez Grupę także w sytuacji, gdyby do wyliczeń wartości kowenantów zostały wykorzystane dane uwzględniające zastosowanie MSSF16.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem

poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowych interpretacji, które według stanu na dzień publikacji raportu nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE.

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności” (obowiązujący w odniesieniu do okresów** rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14),
- **MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe**, opublikowany w dniu 18 maja 2017 roku,
- Zmiany w **MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem opublikowane** w dniu 11 września 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),
- **KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe**, opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku,
- **KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego**, opublikowana 7 czerwca 2017 roku,
- **Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą**, opublikowana 12 października 2017 roku,
- **Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach**, opublikowana 12 października 2017 roku,
- **Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2015-2017) opublikowane w dniu 12 grudnia 2017 roku**,
- **Zmiany w MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu** opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE. Według szacunków jednostki dominującej zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według **MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”** nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 12 miesięcy 2018 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

Nazwa spółki	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	Jednostka dominująca	Pełna	
Comarch AG	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	Jednostka zależna	Pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch Peru S.A.C.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch AG, 5% w posiadaniu Comarch S.A.
Comarch Software und Beratung AG	Jednostka	Pełna	100% w posiadaniu

	zależna		Comarch AG
Comarch Solutions GmbH	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Panama Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.
Comarch Canada, Corp.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
OOO Comarch	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies Oy	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch UK Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Japan KK	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch UK
Comarch Chile SpA	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch SRL	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Malaysia SDN. BHD.	Jednostka zależna	Pełna	100%

Comarch s.r.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch AB	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Saudi Arabia Co.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch Infrastruktura S.A.
Comarch Mexico S.A. de C.V.	Jednostka zależna	Pełna	99% w posiadaniu Comarch S.A., 1% w posiadaniu CA Consulting S.A.
Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.)	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch (Thailand) Limited	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch BV	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
CA Consulting S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Geopolis sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	Jednostka zależna	Pełna	100% ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych,
Comarch Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A
Bonus Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	Jednostka zależna	Pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA

Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	Jednostka zależna	Pełna	38,27% w posiadaniu CCF FIZ, 17,33% w posiadaniu Comarch S.A., 33,02% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG, 11,38% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA
Comarch Polska S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Pointshub S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	Jednostka zależna	Pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Opso sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
MKS Cracovia SSA	Jednostka zależna	Pełna	66,11%

3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

3.1. Sprawozdawczość wg segmentów za 12 miesięcy 2018 roku

Dla Grupy Kapitałowej Comarch podstawowym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty branżowe, a pomocniczym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty geograficzne według miejsca prowadzenia działalności. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Kapitałowej Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności:

- sprzedaż systemów informatycznych i usług z nimi związanych w tym również produkcja oprogramowania dla medycyny oraz sprzedaż sprzętu informatycznego (dalej jako „Segment IT”),
- działalność sportową (dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA,
- działalność związaną z inwestowaniem na rynku kapitałowym i na rynku nieruchomości (dalej jako „Segment Inwestycje”),
- działalność w zakresie świadczenia usług medycznych (dalej jako „Segment Medycyna”).

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT. Ze względu na specyfikę działalności segment IT prezentowany jest z wydzieleniem rynku DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), rynku polskiego oraz rynków pozostałych.

Ze względu na geograficzny podział miejsca prowadzenia działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Rejon DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), Pozostałe kraje. Segment Sport, Segment Inwestycje i Segment Medycyna prowadzą działalność wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na to, że jedynie Segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w Segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W ciągu 12 miesięcy 2018 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiąganych przez Grupę Kapitałową Comarch na przestrzeni roku 2018 przedstawiał się następująco: 20% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 24% w drugim kwartale, 25% w trzecim kwartale oraz 31% w czwartym kwartale. Na przestrzeni roku 2019 Spółka spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2018 roku.

Grupa zwraca uwagę, że dane porównawcze za cztery kwartały 2017 roku zostały zmodyfikowane w związku z zastosowaniem z dniem 1 stycznia 2018 roku zasad wynikających z MSSF 15.

12 miesięcy 2017	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	591 570	271 233	262 508	4 111	32 845	12 383	-	1 174 650
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	563 004	268 067	259 577	626	23 485	10 351	-	1 125 110
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	<i>95 921</i>	<i>75 704</i>	<i>93 241</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>264 866</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	<i>131 720</i>	<i>38 990</i>	<i>16 458</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>187 168</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	<i>56 177</i>	<i>17 000</i>	<i>114 190</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>187 367</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	<i>81 673</i>	<i>29 462</i>	<i>31 970</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>143 105</i>
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	<i>53 180</i>	<i>7 139</i>	<i>3 699</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>64 018</i>
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	<i>136 085</i>	<i>99 771</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>235 856</i>
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	<i>5 669</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>10 351</i>	<i>-</i>	<i>16 020</i>
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	<i>2 579</i>	<i>1</i>	<i>19</i>	<i>626</i>	<i>23 485</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>26 710</i>
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	<i>406</i>	<i>3 385</i>	<i>2 630</i>	<i>801</i>	<i>9 707</i>	<i>744</i>	<i>-</i>	<i>17 673</i>
<i>przychody finansowe</i>	<i>28 160</i>	<i>(219)</i>	<i>301</i>	<i>2 684</i>	<i>(347)</i>	<i>1 288</i>	<i>-</i>	<i>31 867</i>
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	264 930	40 133	30 350	6 936	8 904	2 066	(353 319)	-
Przychody segmentu ogółem*	856 500	311 366	292 858	11 047	41 749	14 449	(353 319)	1 174 650
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	531 903	248 263	255 284	5 765	28 593	14 611	-	1 084 419
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	264 930	40 133	30 350	6 936	8 904	2 066	(353 319)	-
Koszty segmentu ogółem*	796 833	288 396	285 634	12 701	37 497	16 677	(353 319)	1 084 419
Podatek bieżący	(2 644)	(4 905)	(7 453)	(259)	(189)	-	-	(15 450)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	(3 164)	(917)	(1 645)	(3)	141	-	-	(5 588)
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	(125)	-	(2 957)	-	-	-	-	(3 082)
Wynik netto	53 734	17 148	(4 831)	(1 916)	4 204	(2 228)	-	66 111
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	<i>53 734</i>	<i>17 148</i>	<i>(4 831)</i>	<i>(1 929)</i>	<i>2 732</i>	<i>(2 228)</i>	<i>-</i>	<i>64 626</i>
<i>wynik przypadający udziałom nie dającym kontroli</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>13</i>	<i>1 472</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1 485</i>

**) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom*

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Aktywa i zobowiązania segmentów na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja w okresie 12 miesięcy 2017 roku przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2017 / 12 miesięcy 2017

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	842 195	202 412	257 751	140 235	60 139	5 720	1 508 452
Zobowiązania	449 822	56 436	92 713	34 764	20 420	3 107	657 262
Wydatki inwestycyjne	98 227	16 157	26 384	6 555	6 233	172	153 728
Amortyzacja	40 237	12 411	2830	1 863	4 122	2 846	64 309

12 miesięcy 2018	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	765 704	285 700	267 951	4 464	35 140	11 386	-	1 370 345
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	774 693	283 872	267 849	5 502	21 333	11 705	-	1 364 954
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	124 511	76 538	111 475	-	-	-	-	312 524
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	151 094	37 878	15 180	-	-	-	-	204 152
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	58 798	31 609	110 428	-	-	-	-	200 835
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	76 748	28 954	27 754	4 808	-	-	-	138 264
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	182 402	9 323	2 553	-	-	-	-	194 278
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	160 857	99 568	-	-	-	-	-	260 425
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	15 645	-	-	-	-	11 705	-	27 350
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	4 638	2	459	694	21 333	-	-	27 126
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	1 216	1 532	2 538	51	13 589	321	-	19 247
<i>przychody finansowe</i>	(10 205)	296	(2 436)	(1 089)	218	640)	-	(13 856)
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	436 425	39 425	34 443	7 582	8 543	2 161	(528 579)	-
Przychody segmentu ogółem*	1 202 129	325 125	302 394	12 046	43 683	13 547	(528 579)	1 370 345
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	693 810	240 306	288 298	5 971	29 693	14 152	-	1 272 230
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	436 425	39 425	34 443	7 582	8 543	2 161	(528 579)	-
Koszty segmentu ogółem*	1 130 235	279 731	322 741	13 553	38 236	16 313	(528 579)	1 272 230
Podatek bieżący	(11 785)	(17 261)	(6 358)	(335)	(621)	-	-	(36 360)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	3 938	(3 344)	1 550	49	737	-	-	2 930
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	(332)	-	(10 779)	-	-	-	-	(11 111)
Wynik netto	63 715	24 789	(35 934)	(1 793)	5 563	(2 766)	-	53 574
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	63 715	24 789	(35 934)	(1 786)	3 643	(2 766)	-	51 661
<i>wynik przypadający udziałom nie dającym kontroli</i>	-	-	-	(7)	1 920	-	-	1 913

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz w okresie 12 miesięcy 2018 roku przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2018 / 12 miesięcy 2018

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	942 195	223 106	300 523	137 661	66 107	5 645	1 675 237
Zobowiązania	528 292	80 584	115 259	32 487	19 943	1 229	777 794
Wydatki inwestycyjne	61 990	6 783	9 725	19 242	5 050	1 505	104 295
Amortyzacja	45 723	5 528	4 205	2 250	4 256	2 894	64 856

Podział przychodów ze sprzedaży, aktywów oraz wydatków inwestycyjnych ogółem wg segmentów geograficznych jest zaprezentowany poniżej.

Przychody ze sprzedaży podstawowej- według lokalizacji działalności

	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%
Kraj /Polska/	813 233	59,6	597 466	53,1
Rejon DACH	283 872	20,8	268 067	23,8
Pozostałe kraje	267 849	19,6	259 577	23,1
Razem	1 364 954	100,0	1 125 110	100,0

Suma aktywów – według lokalizacji działalności

	31 grudnia 2018	%	31 grudnia 2017	%
Kraj /Polska/	1 151 589	68,8	1 048 264	69,5
Rejon DACH	223 106	13,3	202 412	13,4
Pozostałe kraje	300 542	17,9	257 776	17,1
Razem	1 675 237	100,0	1 508 452	100,0

Wydatki inwestycyjne – według lokalizacji działalności

	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%
Kraj /Polska/	87 787	84,2	111 187	72,4
Rejon DACH	6 783	6,5	16 157	10,5
Pozostałe kraje	9 725	9,3	26 384	17,1
Razem	104 295	100,0	153 728	100,0

3.2. Rzeczowe aktywa trwałe

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Grunty, budynki i budowle	393 255	324 518
Środki transportu i urządzenia	138 333	109 000
Środki trwałe w budowie	10 287	110 381
Pozostałe	10 295	12 760
Zaliczki na środki trwałe w budowie	21	179
Razem	552 191	556 838

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują głównie nieruchomości i urządzenia posiadane przez Grupę Comarch. Na dzień 31 grudnia 2018 roku w skład rzeczowych aktywów trwałych Grupy wchodzi sześć budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni całkowitej 74 144 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 542 m², budynki biurowe w Łodzi o powierzchni całkowitej 12 572 m², budynek biurowy i data center w Lille o powierzchni całkowitej 2 526 m² oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie o powierzchni całkowitej 2 144 m². Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 2,01 ha. Środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2018 roku obejmują głównie nakłady na modernizację budynków w Bonus Management sp. z o.o. SKA w kwocie 5 582 tys. PLN oraz nakłady na zakup nie przyjętego jeszcze do użytkowania sprzętu komputerowego w kwocie 1 099 tys. PLN.

Grupa na podstawie umowy zawartej w dniu 18 marca 2016 roku pomiędzy Comarch S.A., a firmą Budimex S.A. zrealizowała VI etap inwestycji w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie (budynek SSE7). Przedmiotem umowy było wybudowanie budynku biurowego wraz z infrastrukturą drogową i techniczną oraz dostawą niezbędnych materiałów i urządzeń. Powierzchnia całkowita budynku wynosi 27 736 m². Wartość umowy wynosiła 69 643 tys. PLN. Budynek został oddany do użytkowania w I kwartale 2018 r.

W dniu 15 marca 2016 roku została zawarta umowa pomiędzy Comarch S.A.S., spółką zależną Comarch S.A. oraz SNC-LAVALIN S.A.S. na realizację inwestycji budowlanej w Lille we Francji. Przedmiotem umowy była przebudowa budynku magazynowego na data center. Wartość umowy wynosiła 7 553 tys. EUR netto. Prace zostały zakończone w drugim kwartale 2018 roku.

3.3. Nieruchomości inwestycyjne

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Grunty	3 602	2 875
Budynki	27 815	12 482
Razem	31 417	15 357

Na dzień 31 grudnia 2018 roku nieruchomości inwestycyjne obejmują dwa budynki biurowe zlokalizowane w Krakowie o powierzchni całkowitej 8 629 m², wykorzystywane na cele wynajmu podmiotom spoza Grupy oraz grunty położone w Krakowie, nabyte w celu budowy obiektów przeznaczonych na wynajem dla podmiotów spoza Grupy oraz nieruchomość zlokalizowaną w Kostrzynie wynajmowaną podmiotom spoza Grupy.

3.4. Wartość firmy

Obejmuje wartość firmy ustaloną przy nabywaniu udziałów następujących spółek:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Comarch Kraków	99	99
CDN Comarch	1 227	1 227
Comarch AG	1 900	1 900
Comarch, Inc.	58	58
Comarch Software und Beratung AG	29 038	29 038
Comarch Swiss AG	8 413	8 413
Geopolis sp. z o.o.	1 462	1 462
Razem	42 197	42 197

Test na utratę wartości przeprowadzony został na dzień 31 grudnia 2018 roku. Nie stwierdzono utraty wartości. Szczegółowa zastosowana metodologia zostanie podana w raporcie rocznym za rok 2018.

3.5. Pozostałe wartości niematerialne

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Koszty zakończonych prac rozwojowych	143	335
Prawo wieczystego użytkowania	38 570	39 312
Koncesje, licencje i oprogramowanie	15 382	15 355
Inne	4 707	8 317
Zaliczki na WNiP	-	-
Razem	58 802	63 319

Inne wartości niematerialne obejmują wycenę zaliczonych do wartości niematerialnych aktywów związanych z kartami zawodników w MKS Cracovia SSA w kwocie 4 707 tys. PLN.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA o wartości 31 650 tys. PLN jest traktowane jako wartość niematerialna o nieokreślonym okresie użytkowania i nie jest amortyzowane. Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, od których zależałoby przedłużenie tego prawa. Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela Klubu, czyli gminy Kraków.

3.6. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa posiada inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.

Stan na 1 stycznia 2017 roku	14 395
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	(111)
Objęcie akcji i udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(14)
Splata pożyczki dla SoInteractive S.A.	(80)
Objęcie akcji i udział w wyniku Thanks Again LLC	(2 957)
Stan na 31 grudnia 2017 roku	11 233
Stan na 1 stycznia 2018 roku	11 233
Udział w wyniku SoInteractive S.A.	(331)
Udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(2)
Udzielenie i splata pożyczki dla SoInteractive S.A.	1 390
Udział w wyniku Thanks Again LLC i utrata wartości udziałów	(10 770)
Stan na 31 grudnia 2018 roku	1 520

Wykazane na dzień 31 grudnia 2018 roku inwestycje w jednostkach stowarzyszonych obejmują:

- nabyte przez CCF FIZ i Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A udziały i akcje w spółce SoInteractive S.A. stanowiące 42,98% akcji (27,37% w głosach na WZA spółki),
- akcje w spółce Metrum Capital S.A., w której Comarch S.A. objął 21,43% kapitału zakładowego (15,79% w głosach na WZA spółki), a spółka CAMS AG objęła 42,86% kapitału zakładowego (31,58% w głosach na WZA spółki) o łącznej obecnej wartości 0 PLN,
- udziały w spółce Thanks Again LLC, w której Comarch Pointshub, Inc. objął 42,50% kapitału zakładowego (42,50% w głosach na WZA spółki) o wartości obecnej 0 PLN (wartość nominalna objętych udziałów 30 831 tys. PLN została pomniejszona o udziały w wyniku bieżącym z lat 2015-2018 oraz o aktualizację wartości udziałów),
- pożyczki udzielone spółce SoInteractive S.A. przez spółki Grupy Comarch w kwocie 1 520 tys. PLN.

3.7. Pochodne instrumenty finansowe

a) Aktywa

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	4 199	11 316
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	-	104
	4 199	11 420
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>3 264</i>	<i>8 516</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>935</i>	<i>2 904</i>

b) Zobowiązania

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	451	426
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	1 366	819
	1 817	1 245
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>479</i>	<i>509</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>1 338</i>	<i>736</i>

Grupa posiadała kontrakty terminowe typu forward zawarte w celu ograniczenia wpływu na wynik finansowy zmian w przepływach pieniężnych związanych z uprawdopodobnionymi planowanymi transakcjami, wynikających z ryzyka zmiany kursów walut. Na dzień 31 grudnia 2018 roku ww. instrumenty zostały wycenione w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej, a zmiany w wycenie zostały odniesione na wynik z operacji finansowych. Łączna wartość netto kontraktów forward otwartych na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 34 500 tys. EUR, 5 200 tys. USD, 1 000 tys. GBP.

Spółka Comarch S.A. w dniu 27 czerwca 2014 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla nieodnawialnego kredytu obrotowego zaciągniętego w dniu 4 stycznia 2013 roku w Banku Zachodnim WBK S.A. z siedzibą we Wrocławiu. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 5 lat, tj. do 28 czerwca 2019 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi minus 26 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 9 lipca 2014 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w czerwcu 2006 roku w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 10 lat, tj. do dnia 29 lipca 2024 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi minus 399 tys. PLN.

W dniu 23 października 2015 roku, spółka Comarch S.A. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 4 grudnia 2013 roku w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 8 lat, tj. do 30 listopada 2023 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi minus 308 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu długoterminowego udzielonego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 30 września 2019 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi minus 2 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 roku zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 29 lutego 2028 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi minus 457 tys. PLN.

W dniu 27 listopada 2017 roku, spółka Bonus Development Sp. z o.o. SKA zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 29 czerwca 2015 roku w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na cały okres kredytowania, tj. do 31 maja 2030 roku. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi minus 174 tys. PLN.

3.8. Odroczonego podatek dochodowy

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Różnice przejściowe	18 660	12 591
Aktywa z tytułu straty podatkowej	4 530	9 783
Aktywa z tytułu działalności w SSE	11 162	8 863
Razem	34 352	31 237
<i>Odniesione na wynik</i>	<i>34 352</i>	<i>31 237</i>

Ze względu na osiągnięty w podmiocie dominującym w okresie czterech kwartałów 2018 roku poziom dochodu strefowego rozwiązano całe utworzone na dzień 31 grudnia 2017 roku aktywo w wysokości 8 863 tys. PLN. Jednocześnie utworzono aktywo od przewidywanego dochodu strefowego na rok 2019 w wysokości 11 162 tys. PLN.

Comarch S.A. posiada aktualnie cztery zezwolenia na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- uzyskane w roku 2007, pierwotnie z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku, aktualnie zgodnie z Decyzją Ministerstwa Rozwoju i Finansów z dnia 18 października 2017 r. zmienione na nieokreślony termin obowiązywania;
- uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 roku Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 roku termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2018 roku stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana (jego okres ważności upłynął 31 grudnia 2017 r.). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku wynosi na dzień 31 grudnia 2018 roku 7 873 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2013 roku wynosi na dzień 31 grudnia 2018 roku 28 929 tys. PLN (po

zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w marcu 2016 roku dotyczącego inwestycji w budynek biurowy SSE7 w Krakowie wynosi na dzień 31 grudnia 2018 roku 22 759 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

W okresie czterech kwartałów 2018 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2017 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 4 260 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 10 329 tys. PLN, a także rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 9 800 tys. PLN oraz utworzenia w wysokości 4 547 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł + 3 115 tys. PLN.

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Rezerwa na podatek odroczoney		
Różnice przejściowe	16 394	16 152
Rezerwa z tytułu wyceny nieruchomości MKS Cracovia SSA	5 430	5 430
Rezerwa z tytułu wyceny certyfikatów CCF FIZ	22 322	22 380
Razem	44 146	43 962
<i>Odniesione na kapitał</i>	<i>5 430</i>	<i>5 430</i>
<i>Odniesione na wynik finansowy</i>	<i>38 716</i>	<i>38 532</i>

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w okresie czterech kwartałów 2018 roku zmniejszenia utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 58 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczoney z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 947 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 4 705 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto czterech kwartałów 2018 wyniósł -184 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 2 931 tys. PLN.

W odniesieniu do spółki Comarch Healthcare S.A. mimo występowania straty podatkowej nie tworzono z tego tytułu aktywa na podatek odroczoney ze względu na brak możliwości dokonania wiarygodnych szacunków co do możliwości wykorzystania istniejącej straty podatkowej z lat ubiegłych.

3.9. Zapasy

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Materiały i surowce	2 007	1 273
Produkcja w toku	85 099	87 838
Towary	9 454	25 078
Produkty gotowe	131	150
Zaliczki na towary	547	628
Razem	97 238	114 967

Koszt zapasów ujęty w pozycji „koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów” wyniósł 412 360 tys. PLN (12 miesięcy 2018), 333 918 tys. PLN (12 miesięcy 2017).

W okresie 12 miesięcy 2018 roku Grupa Comarch utworzyła odpisy aktualizujących wartość towarów i materiałów na kwotę 104 tys. PLN. Grupa Comarch rozwiązała odpisy utworzone w latach wcześniejszych na kwotę 210 tys. PLN.

3.10. Należności handlowe oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Należności handlowe netto	385 576	347 254
<i>Należności handlowe brutto</i>	<i>446 523</i>	<i>376 110</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>(60 947)</i>	<i>(28 856)</i>
Należności pozostałe	36 182	19 687
Rozliczenia międzyokresowe czynne	18 923	13 593
Pozostałe rozliczenia	134	452
Pożyczki	13 329	7 541
Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych netto	1 892	3 626
<i>Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych brutto</i>	<i>7 799</i>	<i>6 511</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>(5 907)</i>	<i>(2 885)</i>
Razem	456 036	392 153
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>456 036</i>	<i>392 153</i>

Wartość godziwa należności handlowych oraz pozostałych należności jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej. Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, ponieważ Grupa posiada dużą liczbę klientów. W okresie 12 miesięcy 2018 roku Grupa utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 39 971 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 3 844 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat.

3.11. Kontrakty długoterminowe

	12 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017
Przychody z zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	68 049	89 912
Przychody z niezakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	392 015	202 679
Efekt rozliczenia zgodnie z MSR 11 niezakończonych kontraktów ujętych w okresie sprawozdawczym	(5 660)	32 270
Razem	454 404	324 861

Z uwagi, iż Spółka stosuje zasadę ustalania stopnia zaawansowania prac proporcjonalnie do udziału poniesionych kosztów w całości kosztów kontraktu, suma poniesionych kosztów oraz ujętych wyników odpowiada przychodom. Na koniec okresu sprawozdawczego dokonano wyceny kontraktów długoterminowych zgodnie ze stopniem zaawansowania prac. Zmiana stanu rozliczeń z tytułu kontraktów długoterminowych ujętych w aktywach i pasywach między 31 grudnia 2017, a 31 grudnia 2018 prezentowana jest poniżej:

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte do dnia bilansowego - wg stopnia zawansowania prac	1 107 104	695 896
Wystawione faktury	(1 131 011)	(714 143)
Razem	(23 907)	(18 247)

	Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych	Efekt rozliczenia netto
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym			
Wartość na 1 stycznia 2017 r.	39 960	(40 044)	(84)
Korekta stanu na 1 stycznia 2017 r. z tytułu zastosowania MSSF 15	882	(51 314)	(50 432)
Wartość na 1 stycznia 2017 r. po korekcie z tytułu MSSF 15	40 842	(91 358)	(50 516)
Korekta okresu bieżącego z tytułu zastosowania MSSF 15 (odwrócenie korekty ujętej w bilansie otwarcia na 1 stycznia 2017 r.)	(752)	36 229	35 477
Korekta okresu bieżącego	6 797	(10 005)	(3 208)
Wartość na 31 grudnia 2017 r.	46 886	(65 133)	(18 247)
Zmiana	6 044	26 225	32 269
Wartość na 1 stycznia 2018 r. przed korektą z tytułu zastosowania MSSF 15			
Wartość na 1 stycznia 2018 r. przed korektą z tytułu zastosowania MSSF 15	40 349	(30 754)	9 595
Korekta stanu na 1 stycznia 2018 r. z tytułu zastosowania MSSF 15	6 537	(34 379)	(27 842)
Wartość na 1 stycznia 2018 r. po korekcie z tytułu MSSF 15	46 886	(65 133)	(18 247)
Korekta okresu bieżącego z tytułu zastosowania MSSF 15 (odwrócenie korekty ujętej w bilansie otwarcia na 1 stycznia 2018 r.)	(4 107)	22 368	18 261
Korekta okresu bieżącego	94 961	(118 882)	(23 921)
Wartość na 31 grudnia 2018 r.	137 740	(161 647)	(23 907)
Zmiana	90 854	(96 514)	(5 660)

3.12. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

W okresie 12 miesięcy 2018 roku oraz w okresie porównawczym Grupa Comarch nie posiadała aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

3.13. Kapitał zakładowy

	Ilość akcji (szt.)	Akcje zwykłe i uprzywilejowane	Akcje własne	Razem
Stan na 1 stycznia 2017	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2017	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2018	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349

Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 PLN.

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się:

- 1) 864 800 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A,
- 2) 75 200 akcji zwykłych na okaziciela serii A,
- 3) 883 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B,
- 4) 56 400 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- 5) 3 008 000 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- 6) 1 200 000 akcji zwykłych na okaziciela serii D,
- 7) 638 600 akcji zwykłych na okaziciela serii E,
- 8) 125 787 akcji zwykłych na okaziciela serii G,
- 9) 102 708 akcji zwykłych na okaziciela serii G3,
- 10) 563 675 akcji zwykłych na okaziciela serii H,
- 11) 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2,
- 12) 91 041 akcji zwykłych na okaziciela serii J2,
- 13) 73 953 akcji zwykłych na okaziciela serii K3,
- 14) 7 759 akcji zwykłych na okaziciela serii L1.

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu. Nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- a) zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- b) zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,
- c) przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania.
- d) zbycie na rzecz osoby prawnej prawa polskiego albo obcego albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej prawa polskiego albo obcego, w tym w szczególności na rzecz ułamnej osoby prawnej prawa polskiego albo obcego („Struktura”) kontrolowanej w rozumieniu art. 8 ust. 5 Statutu wyłącznie przez akcjonariusza wnoszącego (zbywającego) akcje imienne uprzywilejowane do Struktury („Akcjonariusz Wnoszący”) albo (współ)kontrolowanej wyłącznie przez wstępnych, zstępnych, rodzeństwo lub małżonka Akcjonariusza Wnoszącego albo wyłącznie przez niektóre lub wszystkie z tych osób („Osoba bądź Osoby Bliskie”) i Akcjonariusza Wnoszącego łącznie („Struktura Kontrolowana”) oraz zbycie akcji imiennych uprzywilejowanych przez jedną Strukturę Kontrolowaną na rzecz innej Struktury Kontrolowanej.

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A. Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

3.13.1. Zmiany w stanie kapitału zakładowego w IV kwartale 2018 roku

Nie wystąpiły, poza opisanymi w pkt. [4.1.2](#) niniejszego sprawozdania.

3.13.2. Zmiany w stanie kapitału zakładowego po dacie bilansu

Nie wystąpiły.

3.14. Kredyty i pożyczki

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Długoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	165 783	177 920
Kredyty odnawialne	-	-
Pożyczki	9 227	7 676
	175 010	185 596
Krótkoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	32 893	33 739
Kredyty odnawialne	-	3 018
Pożyczki	7 374	2 354
	40 267	39 111
Kredyty, pożyczki ogółem	215 277	224 707

Wartość zobowiązań z tytułu kredytów została ujęta w wysokości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wartość godziwa zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek nie jest istotnie różna od wartości bilansowej.

W 2018 roku wartość uruchomionych nieodnawialnych kredytów bankowych i pożyczek od podmiotów spoza Grupy Comarch wyniosła 45 942 tys. PLN a wartość spłaconego kapitału od nieodnawialnych kredytów bankowych i pożyczek od podmiotów spoza Grupy Comarch wyniosła 58 887 tys. PLN. Na dzień bilansowy Grupa Comarch nie wykorzystywała kredytu w rachunku bieżącym.

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki nieterminowej spłaty kapitału lub odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, ani nie zostały naruszone inne warunki umów kredytów i pożyczek, uprawniające kredytodawcę do żądania wcześniejszej spłaty kredytu lub pożyczki.

Obciążenie kredytów i pożyczek Grupy ryzykiem stopy	Do 6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Stan na 31 grudnia 2017 r.					
Kredyty i pożyczki	18 636	20 969	118 365	67 231	225 201
Odsetki	(494)	-	-	-	(494)
Razem	18 142	20 969	118 365	67 231	224 707

Stan na 31 grudnia 2018 r.

Kredyty i pożyczki	20 740	19 997	126 877	48 133	215 747
Odsetki	(470)	-	-	-	(470)
Razem	20 270	19 997	126 877	48 133	215 277

Struktura zapadalności kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych długoterminowych	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Od 1 do 2 lat	38 755	33 701
Od 2 do 5 lat	88 122	84 664
Powyżej 5 lat	48 133	67 231
	175 010	185 596

Struktura walutowa wartości bilansowej kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
W walucie polskiej	16 601	12 484
W EUR (równowartość w PLN)	198 676	212 223
	215 277	224 707

Efektywne stopy procentowe na dzień bilansowy	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Kredyty bankowe	1,61%	1,64%
Pożyczki	2,56%	3,66%

3.14.1. Kredyty nieodnawialne i pożyczki

Kredytobiorca / Przedmiot finansowania	Instytucja finansująca	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Kwota pozostała do spłaty (nie uwzględnia wyceny odsetek na dzień bilansowy)				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
		Kwota	Wal	Kwota	Wal	Kwota	PLN			
Comarch S.A. budynek biurowy SSE4 w Krakowie	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A	44 000	PLN	3 563 (wobec 4 182 na 31 grudnia 2017)	EUR	15 320 (wobec 17 444 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-07-2024	29.07.2024	hipoteka na budynku SSE4, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, weksel in blanco, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE5 w Krakowie - refinansowanie	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	4 126	EUR	1 418 (wobec 1 977 ma 31 grudnia 2017)	EUR	6 099 (wobec 8 246 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	29.09.2021	hipoteka na budynku SSE5, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. nieodnawialny kredyt obrotowy	Santander Bank Polska S.A. (dawniej Bank Zachodni WBK S.A.)	7 400	EUR	1 910 (wobec 2 944 na 31 grudnia 2017)	EUR	8 212 (wobec 12 280 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 28-06-2019	31.12.2020	hipoteka na budynku SSE3, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE6 w Krakowie	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	13 323	EUR	8 188 (wobec 9 854 na 31 grudnia 2017)	EUR	35 209 (wobec 41 098 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-11-2023	30.11.2023	hipoteka na budynku SSE6, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz gwarancji rękojmi, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Handlowy w	13 333	EUR	13 333	EUR	57 330	PLN	EURIBOR1M + marża banku	29.02.2028	hipoteka na budynku SSE7, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku,

budynek biurowy SSE7 w Krakowie	Warszawie S.A.			(wobec 11 286 na dzień 31 grudnia 2017)		(wobec 47 075 na dzień 31 grudnia 2017)		IRS do 29-02-2028		oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. długoterminowy kredyt nieodnawialny	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	2 508	EUR	1 188 (wobec 2 508 na 31 grudnia 2017)	EUR	5 109 (wobec 10 461 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-09-2019	30.09.2019	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. środki trwałe - wyposażenie Laboratorium Internet of Things w Krakowie	DNB Bank Polska S.A.	2 531	EUR	1 751 (wobec 2 130 na dzień 31 grudnia 2017)	EUR	7 529 (wobec 8 885 na dzień 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.12.2023	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch Healthcare S.A. środki trwałe - sprzęt medyczny do Centrum Medycznego iMed24 w Krakowie	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	15 889	PLN			0 (wobec 2 459 na 31 grudnia 2017)	PLN	WIBOR1M + marża banku	31.12.2018	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, poręczenie Comarch S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch AG budynek biurowy w Dreźnie - refinansowanie	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A	6 000	EUR	0 (wobec 621 na 31 grudnia 2017)	EUR	0 (wobec 2 589 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR3M + marża banku	15.05.2018	dług gruntowy na budynku biurowym w Dreźnie, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Dreźnie, poręczenie Comarch S.A., oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji
Bonus Development Sp. z o.o. SK-A budynek biurowy w Łodzi	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	9 262	EUR	7 346 (wobec 8 043 na 31 grudnia 2017)	EUR	31 586 (wobec 33 545 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 31-05-2030	31.05.2030	hipoteka na budynku biurowym w Łodzi, oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Łodzi, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rekojmii, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej z Comarch S.A., poręczenie Comarch S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji Comarch S.A.
Comarch S.A.S, Comarch S.A. Budynek Data Center w Lille we Francji	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A	8 000	EUR	6 218 (wobec 6 734 na 31 grudnia 2017)	EUR	26 736 (wobec 28 085 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR3M + marża banku	18.09.2023	hipoteka na drugim miejscu na nieruchomości Comarch S.A. (Kraków, ul. prof. Michała Życzkowskiego 23, bud. SSE4), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku SSE4
Comarch S.A. Program modernizacyjny infrastruktury Comarch	CaixaBank S.A. Oddział w Polsce	3 500	EUR	1 399 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	EUR	6 016 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	23.08.2023	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	12 980	PLN			7 463 (wobec 9 983 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.03.2022	brak
Comarch S.A. dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	17 691	PLN			766 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	31.01.2019	brak
Comarch Polska S.A. dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	3 475	PLN			2 991 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.05.2022	Poręczenie Comarch S.A.
Comarch S.A. dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1 474	PLN			737 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.07.2019	brak
Comarch S.A. dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	3 139	PLN			2 745 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.05.2022	brak

Comarch Polska S.A.										
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1 200	PLN			900 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.09.2019	Poreczenie Comarch S.A.
Comarch S.A.										
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	999	PLN			999 (wobec 0 na 31 grudnia 2017)	PLN	stałe	01.12.2019	brak

3.14.2. Kredyty odnawialne

Spółka Comarch S.A. korzysta z następujących odnawialnych kredytów w rachunku bieżącym:

Kredytobiorca	Instytucja finansująca	Cel finansowania	Kwota kredytu wg umowy		Kwota kredytu pozostała do spłaty		Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
			Kwota	Waluta	Kwota	Waluta			
Comarch S.A.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	20 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	20.12.2019	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	30 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	30.06.2019	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	mBank S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	10 000	PLN	0	PLN	WIBOR O/N + marża banku	14.03.2019	oświadczenie o poddaniu się egzekucji,

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Linie kredytowe w rachunku bieżącym i kredyty odnawialne, w tym:	60 000	55 422
Wykorzystane na dzień bilansowy	0	3 018
Dostępne na dzień bilansowy	60 000	52 404

3.15. Pozostałe zobowiązania finansowe

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	459	611
<i>Część krótkoterminowa</i>	156	165
<i>Część długoterminowa</i>	303	446
Zobowiązania z tytułu dywidendy	-	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	-	-
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Zobowiązania z tytułu opłat za objęte akcje	-	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	-	-
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Razem	459	611

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego Grupy Comarch (z wyłączeniem umów leasingu pomiędzy spółkami Grupy) obejmują zobowiązania spółki MKS Cracovia SSA, spółki zależnej Comarch S.A., z tytułu umów leasingu finansowego samochodów. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość tych zobowiązań wynosi 459 tys. PLN. Dywidenda została wypłacona 31 sierpnia 2018 do akcjonariuszy spoza Grupy.

3.16. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia

	Koszty dotyczące okresu bieżącego, które zostaną poniesione w przyszłości	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na nagrody pieniężne	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2017 r.	4 380	13 407	20 776	26 751	71 890	137 204
Ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat:						
- utworzenie dodatkowych rezerw	20 506	24 109	4 909	19 608	81 407	150 539
- rezerwy wykorzystane w trakcie roku i przeniesione do krótkoterminowych	(20 959)	(23 761)	(6 028)	(17 386)	(87 195)	(155 329)
Stan na 31 grudnia 2017 r.	3 927	13 755	19 657	28 973	66 102	132 414
Stan na 1 stycznia 2018 r.	3 927	13 755	19 657	28 973	66 102	132 414
Zmiana:	2 587	(1 773)	(2 354)	523	14 621	13 604
- utworzenie rezerw	26 732	26 862	17 871	23 972	94 745	190 182
- wykorzystanie rezerw	(24 145)	(28 635)	(20 225)	(23 449)	(80 124)	(176 578)
Stan na 31 grudnia 2018	6 514	11 982	17 303	29 496	80 723	146 018

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy.

3.17. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
Zobowiązania handlowe	56 125	75 071
Zaliczki otrzymane na poczet usług i dostaw	1 098	986
Zobowiązania handlowe i pozostałe wobec podmiotów powiązanych	196	1 323
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych i innych obciążeń podatkowych	63 993	38 906
Zobowiązania inwestycyjne	2 413	11 542
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	28 146	24 107
Przychody przyszłych okresów	29 809	21 176
Pozostałe zobowiązania	4 858	2 365
Fundusze specjalne (ZFŚS i Zakładowy Fundusz Mieszkaniowy)	1 783	1 844
Razem	188 421	177 320

Wartość godziwa zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej.

3.18. Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego

	Do roku	Do 5 lat	Ogółem
Stan na 31 grudnia 2017 r.			
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni użytkowej	21 718	45 097	66 815
Zobowiązania z tytułu dzierżawy sprzętu elektronicznego i środków transportu	1 407	955	2 362
Razem	23 125	46 052	69 177
Stan na 31 grudnia 2018 r.			
Zobowiązania z tytułu najmu powierzchni użytkowej	21 688	42 043	63 731
Zobowiązania z tytułu dzierżawy sprzętu elektronicznego i środków transportu	976	292	1 268
Razem	22 664	42 335	64 999

Prezentowane w nocie zobowiązania z tytułu umów najmu powierzchni użytkowej obejmują zobowiązania Grupy z tytułu umów najmu pomieszczeń biurowych i mieszkań służbowych. Umowy z określonym terminem ważności zostały zaliczone w sposób bezpośredni odpowiednio do okresu do roku i do 5 lat. Większość umów została zawarta jednak na czas nieokreślony, dlatego kwoty zobowiązań ustalono drogą przemnożenia miesięcznych kwot czynszu przez 12 miesięcy (kolumna „Do roku”) i 60 miesięcy (kolumna „Do 5 lat”).

Grupa Comarch na dzień 31 grudnia 2018 roku posiadała umowne zobowiązania do opłat z tytułu leasingu operacyjnego środków transportu oraz sprzętu elektronicznego w kwocie 1 268 tys. PLN (wobec 2 362 tys. PLN na dzień 31 grudnia 2017 roku).

3.19. Zobowiązania warunkowe

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 81 163 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 65 876 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Geopolis sp. z o.o. wynosiła 63 tys. PLN, na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 82 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 673 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 634 tys. PLN).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 69 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 67 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („*letter of comfort*”) dla spółek zależnych: Comarch Healthcare S.A. ważne do 30 czerwca 2019 roku, Comarch Malaysia SDN. BHD. bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo oraz Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo.

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Przyznane linie kredytowe na finansowanie działalności bieżącej (gwarancje, akredytywy, kredyt w rachunku bieżącym)		
Linie kredytowe*	229 293	190 450
	229 293	190 450

* zawierają linie kredytowe w rachunku bieżącym i kredyty odnawialne opisane w pkt. [3.14.2](#)

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 51 993 tys. PLN, z czego kwota 7 651 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2018 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2018 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 203 tys. PLN). Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 58 868 tys. PLN, z czego kwota 3 810 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2018 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2018 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 1 608 tys. PLN). Według Zarządów spółek Grupy Comarch, w oparciu o opinie doradców prawnych, nie istnieją okoliczności wskazujące na konieczność utworzenia rezerw na pozostałe roszczenia objęte aktualnie postępowaniami sądowymi oraz sprawami spornymi, nieobjęte postępowaniami sądowymi.

W związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi w 2018 roku Grupa Comarch utworzyła nowe odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 666 tys. PLN. W związku z prowadzonymi sprawami spornymi w 2018 roku Grupa Comarch utworzyła odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 6 573 tys. PLN.

3.20. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki

Nie dotyczy.

3.21. Transakcje z podmiotami powiązanymi

3.21.1. Przychody ze sprzedaży towarów i usług

	12 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017
Przychody ze sprzedaży towarów		
SoInteractive S.A.	-	-
Thanks Again LLC	-	-
	-	-
Przychody ze sprzedaży usług		
SoInteractive S.A.	270	791
Thanks Again LLC	1 056	1 075
Metrum Capital S.A.	-	2
	1 326	1 868
	1 326	1 868

Cenę usług ustala się w zależności od rodzaju transakcji według jednej z trzech metod:

- 1) porównywalnej ceny rynkowej,
- 2) metody koszt plus (marża przy towarach 2-3%, przy usługach 5%),
- 3) marży od sprzedaży usług (marża w wysokości 10-40%).

3.21.2. Zakupy towarów i usług

	12 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017
Zakupy towarów		
SoInteractive S.A.	-	188
Thanks Again LLC	-	-
	-	188
Zakupy usług		
SoInteractive S.A.		
<i>ujęte w kosztach wytworzenia</i>	1 441	4 894
<i>ujęte w pozostałych kosztach</i>	1 341	3 455
	2 782	8 349
Thanks Again LLC		
<i>ujęte w kosztach wytworzenia</i>	31	5 090
<i>ujęte w pozostałych kosztach</i>	-	-
	31	5 090
Razem	2 813	13 627

3.21.3. Salda rozrachunków na dzień bilansowy powstałe w wyniku sprzedaży/zakupu towarów/usług

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Należności od podmiotów stowarzyszonych		
SoInteractive S.A.	212	775
Thanks Again LLC	814	3 937
	1 026	4 712
Zobowiązania wobec podmiotów stowarzyszonych		
SoInteractive S.A.	195	1 322
Thanks Again LLC	1	1
	196	1 323

3.21.4. Transakcje z podmiotami stowarzyszonymi i z podmiotami powiązаныmi osobowo

	12 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017
Zakupy od podmiotów powiązanych osobowo	4 414	2 921
Sprzedaż do podmiotów powiązanych osobowo	4 998	191
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty powiązane osobowo	11 405	2 104
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom powiązanyм osobowo	16 703**	8 480*
Zakupy od podmiotów stowarzyszonych	2 813	13 627
Sprzedaż do podmiotów stowarzyszonych	1 326	1 868
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty stowarzyszone	776	-
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom stowarzyszonym	1 520	828

*) Pozycja zawiera pożyczki w wysokości 2 000 tys. PLN udzielone osobom zarządzającym i nadzorującym Comarch S.A. przez spółkę Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A. Do dnia publikacji sprawozdania pożyczki te zostały w całości spłacone.

***) Pozycja zawiera pożyczki w wysokości 2 353 tys. PLN udzielone osobom zarządzającym i nadzorującym Comarch S.A. przez spółki Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A oraz Comarch S.A.. Do dnia publikacji sprawozdania pożyczki te zostały w całości spłacone.

3.21.5. Salda rozrachunków na dzień bilansowy z jednostkami powiązаныmi osobowo

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Należności handlowe od podmiotów powiązanych osobowo	2 846	15
Należności z tytułu pożyczek od podmiotów powiązanych osobowo	12 780	7 012

Zobowiązania handlowe wobec podmiotów powiązanych osobowo	457	792
Zobowiązania z tytułu pożyczek od podmiotów powiązanych osobowo	-	-

3.22. Zysk na akcję

	12 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017
Zysk netto za okres przypadający na akcjonariuszy Spółki	51 661	64 626
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tys. sztuk)	8 133 349	8 133 349
Podstawowy zysk na akcję zwykłą (w PLN)	6,35	7,95
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych (w tys. sztuk)	8 133 349	8 133 349
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w PLN)	6,35	7,95

Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2018" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku, gdzie wagą jest ilość dni. Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2017" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku, gdzie wagą jest ilość dni.

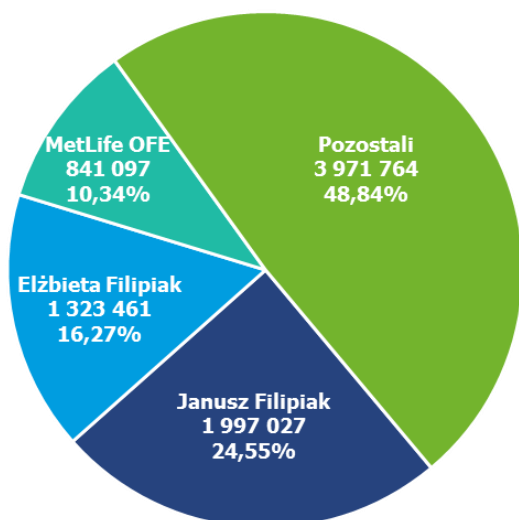
Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2018" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku oraz sumy średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku, gdzie wagą jest ilość dni. Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2017" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku oraz sumy średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku, gdzie wagą jest ilość dni.

4. Noty dodatkowe

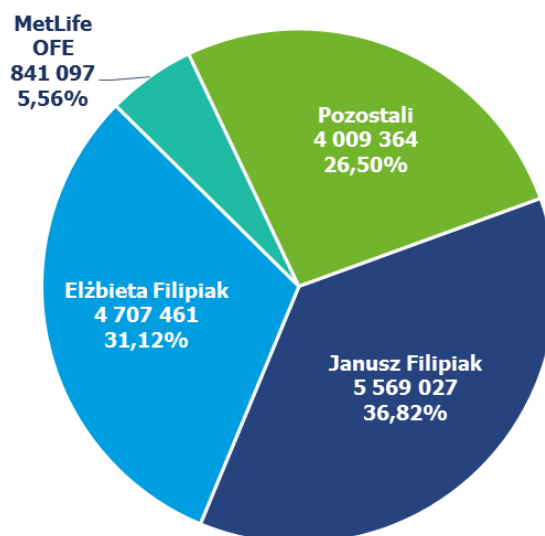
4.1. Informacje o akcjonariuszach posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A. oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące

4.1.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A., wg stanu na dzień 1 marca 2019 roku

Akcjonariat wg liczby akcji

Akcjonariat wg liczby głosów

4.1.2. Zmiana udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A.

Nie wystąpiły.

4.1.3. Zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania poprzedniego raportu okresowego, tj. od 17 listopada 2018 roku

Podmiot	Stan na 1 marca 2019				Stan na 17 listopada 2018			
	Akcje	Udział w kapitale zakładowym (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w kapitale zakładowym (%)	Ilość głosów	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12	1 323 461	16,27	4 707 461	31,12
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56	841 097	10,34	841 097	5,56

4.1.4. Zmiany w stanie posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące Comarch S.A. w okresie od 17 listopada 2018 roku do 1 marca 2019 roku

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień opublikowania skonsolidowanego raportu za trzy kwartały 2018 roku, tj. 17 listopada 2018 roku oraz w dniu 1 marca 2019 roku, zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami.

Osoby zarządzające i nadzorujące	Funkcja	Stan na 17 listopada 2018 r.		Stan na 1 marca 2019 r.	
		Akcje	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	36,82	1 997 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	1 323 461	31,12	1 323 461	31,12
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	30 080	0,45	30 080	0,45
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	33 230	0,22	33 230	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

4.2. Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięcie wyniki finansowe

4.2.1. Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W roku 2018 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2017 roku z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 4 260 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 10 329 tys. PLN, a także rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 9 800 tys. PLN oraz utworzenia w wysokości 4 547 tys. PLN Rozwiązano utworzone na 31 grudnia 2017 r aktywo z tytułu działalności strefowej w wysokości 8 863 tys. PLN a jednocześnie dokonano utworzenia aktywa w wysokości planowanego do osiągnięcia dochodu strefowego w roku 2019 (kwota 11 162 tys. PLN). Aktywo to będzie rozwiązywane na przestrzeni roku 2019 w proporcji do osiąganego dochodu strefowego. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł + 3 115 tys. PLN.

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2018 roku zmniejszenia utworzonej w latach poprzednich rezerwy w kwocie 58 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczony z tytułu różnic przejściowych w kwocie 4 947 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 4 705 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto roku 2018 wyniósł - 184 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały wzrost wyniku o 2 931 tys. PLN.

Szczegóły opisano w pkt [3.8](#).

4.2.2. Różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut

Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2018 roku zmniejszyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 485 tys. PLN (podczas gdy w 2017 roku zmniejszyły o 19 429 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Grupy Comarch o 8 770 tys. PLN (podczas gdy w roku 2017 zwiększyły o 6 628 tys. PLN). Wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczonej od ich wyceny, zmniejszyły wynik netto Grupy o 1 599 tys. PLN (podczas gdy w roku 2017 zwiększyły o 24 493 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za rok 2018 wyniósł -10 854 tys. PLN (+11 692 tys. PLN w roku 2017).

4.2.3. Utworzenie odpisów na należności wątpliwe

W okresie 12 miesięcy 2018 roku Grupa utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 39 971 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 3 844 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat. Szczegóły opisano w pkt [3.10](#)

4.2.4. Udział w wyniku Thanks Again LLC i utrata wartości udziałów

W okresie 12 miesięcy 2018 roku Grupa uwzględniła udziału w wyniku oraz odpisy z tytułu utraty wartości udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC, co zmniejszyło wynik netto o 10 770 tys. PLN. Szczegóły opisano w pkt [3.6](#)

4.3. Inne wydarzenia IV kwartału 2018 roku

Nie wystąpiły.

4.4. Zdarzenia po dacie bilansu nieuwjęte w sprawozdaniu

4.4.1. Daty przekazywania raportów okresowych w 2019 roku

W dniu 4 stycznia 2018 r. raportem bieżącym nr [RB-1-2019](#) Zarząd Comarch S.A. określił następujące stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2019 roku:

Skonsolidowane raporty kwartalne zawierające skrócone skonsolidowane sprawozdania finansowe i skrócone jednostkowe sprawozdania finansowe:

- 1) IV kwartał 2018 w dniu 01.03.2019 r.
- 2) I kwartał 2019 w dniu 17.05.2019 r.
- 3) II kwartał 2019 – Zgodnie z zasadami § 79 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, Comarch S.A. nie będzie publikować raportu kwartalnego i skonsolidowanego raportu kwartalnego za II kwartał 2019 r.
- 4) III kwartał 2019 w dniu 15.11.2019 r.

RAPORTY ROCZNE I PÓŁROCZNE:

- 1) Raport roczny za 2018 rok w dniu 29.04.2019 r.
- 2) Skonsolidowany raport roczny za 2018 rok w dniu 29.04.2019 r.
- 3) Skonsolidowany raport półroczny zawierający skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe za I półrocze 2019 roku w dniu 30.08.2019 r.

4.4.2. Oświadczenie ZUS o częściowym zakończeniu stosunku zobowiązaniowego powstałego na gruncie umowy na świadczenie usług utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-4-2018](#) z dnia 2 marca 2018 r. o podpisaniu umowy przez konsorcjum firm Comarch Polska S.A. z siedzibą w Krakowie i Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie (dalej: „Konsorcjum”) z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Warszawie (dalej: „ZUS”) na usługę wsparcia, eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS (dalej: „Umowa”), Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-2-2019](#) w dniu 20 lutego 2019 r. o otrzymaniu oświadczenia ZUS informującego o definitywnym częściowym zakończeniu stosunku zobowiązaniowego powstałego na gruncie Umowy w zakresie Metryk Niezaliczonych oraz Metryk Powiązanych i Integratora, ze skutkiem natychmiastowym. W zakresie Metryk Niezaliczonych ZUS złożył oświadczenie o odstąpieniu od Umowy, w zakresie Metryk Powiązanych i Integratora, ZUS złożył oświadczenie o częściowym wypowiedzeniu Umowy.

Według oświadczenia ZUS w zakresie nieobjętym wypowiedzeniem lub odstąpieniem Umowa pozostaje w mocy. Jako powód odstąpienia od Umowy w zakresie Metryk Niezaliczonych oraz częściowego wypowiedzenia umowy ZUS wskazuje niepowodzenie w weryfikacji gotowości Comarch w zakresie 7 Metryk Niezaliczonych, co w opinii ZUS implikuje także konieczność wypowiedzenia Umowy w zakresie 23 Metryk Powiązanych oraz w zakresie pełnienia roli Integratora.

Ryczałtowa wartość wynagrodzenia należnego Konsorcjum z tytułu świadczenia usług objętych oświadczeniem ZUS wynosi 1 908 542 PLN netto miesięcznie.

W związku ze złożonym częściowym wypowiedzeniem Umowy ZUS wezwał Konsorcjum do zapłaty kary umownej w wysokości 10% wartości wynagrodzenia brutto, tj. do zapłaty kwoty 24 203 300,40 PLN w terminie 7 dni od dnia otrzymania oświadczenia ZUS.

W opinii Zarządu Comarch S.A. nie zaistniały przesłanki do odstąpienia od jakiegokolwiek części Umowy lub jej częściowego wypowiedzenia. Ponadto, naliczając karę umowną ZUS powołuje się na postanowienia umowy nie mające zastosowania do częściowego wypowiedzenia/odstąpienia od umowy na podstawach wskazanych w oświadczeniu ZUS. Comarch S.A. informuje również, że Konsorcjum realizuje postanowienia Umowy i potwierdza gotowość do przejęcia 1 marca 2019 r. całości usług utrzymania ZUS KSI zgodnie z harmonogramem. W ramach sprawdzianów kompetencji wykonanych przez ZUS do dnia 30 stycznia 2019 potwierdzone zostało kompletne przygotowanie merytoryczne Konsorcjum w zakresie funkcji Integratora oraz w zakresie 67 metryk z 74 metryk ogółem. Częściowe wypowiedzenie Umowy przez ZUS nastąpiło przed zakończeniem okresu przejściowego, co do zasady pozbawiło Konsorcjum możliwości dowiedzenia swoich kompetencji w okresie przewidzianym Umową. W opinii zarządu Comarch S.A. działania podjęte przez ZUS stanowią istotne naruszenie warunków Umowy i prawa, w związku z tym Konsorcjum wezwie ZUS do respektowania jej zapisów i jest gotowe do dochodzenia swoich praw, w tym odszkodowania, na drodze sądowej. Zarząd Comarch S.A. stoi na stanowisku, że nie ma podstaw do żądania przez ZUS od Konsorcjum zapłaty kary umownej.

Zarząd Comarch S.A. uznał niniejszą informację za poufną z uwagi na jej potencjalnie cenotwórczy charakter i jednocześnie informuje, że w ocenie Zarządu opisana sytuacja nie będzie mieć istotnego negatywnego wpływu na sytuację finansową i gospodarczą Grupy Comarch.

4.4.3. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Grupa Comarch w okresie od 1 stycznia 2019 roku do dnia 1 marca 2019 r. zawarła nowe kontrakty terminowe na wartość 2 500 tys. EUR. Wartość netto kontraktów forward nierozliczonych na dzień 1 marca 2019 r. wynosiła 32 700 tys. EUR, oraz 4 100 tys. USD. Kontrakty forward zapadają w terminie do 24 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe typu forward zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez

spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie lub koszty ustalone są w walutach obcych.

4.5. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz wyników na dany rok, w świetle wyników zaprezentowanych w raporcie kwartalnym w stosunku do wyników prognozowanych

Zarząd nie podawał do publicznej wiadomości prognozy wyników za czwarty kwartał, ani pełny rok 2018.

4.6. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 51 993 tys. PLN. Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 58 868 tys. PLN. Więcej informacji zostało zawarte w pkt. [3.19](#).

4.7. Informacje o istotnych transakcjach z podmiotami powiązаныmi zawartych na warunkach innych niż rynkowe

Nie wystąpiły.

4.8. Informacje o udzielonych przez emitenta lub jednostkę od niego zależną poręczeniach za zobowiązania osób trzecich lub udzielonych gwarancjach

- a) W związku z zawarciem przez Comarch Inc., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie, hosting i utrzymanie systemu lojalnościowego, w dniu 28 kwietnia 2011 roku zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch Inc. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 000 tys. USD i jest ważne przez czas trwania umowy.
- b) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na sprzedaż licencji i wdrożenie Comarch Network & Service Inventory, Comarch Next Generation Service Assurance, Comarch OSS Mediations oraz sprzedaż licencji Comarch SLA Management, w dniu 11 sierpnia 2011 zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch AG wynikających z umowy, tj. 5 495 tys. EUR.
- c) W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której Bank Pekao S.A. udzielił spółce Comarch Healthcare S.A. finansowania w wysokości 15 889 tys. PLN, w dniu 1 września 2011 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania spółki zależnej Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 23 833 tys. PLN i jest ważne maksymalnie do dnia 31 grudnia 2021 roku.
- d) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i utrzymanie systemu BSS, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch UK wynikających z powyższej umowy, tj. do kwoty 808 tys. GBP oraz dodatkowo 86 tys. GBP rocznie za usługę SLA i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- e) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Next Generation Performance Management Solution, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z umowy.

Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 823 tys. EUR i jest ważne przez cały okres trwania umowy.

- f) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Planning and Inventory Application (PIA), został podpisany przez Comarch S.A. list patronacki, w którym Comarch S.A. zobowiązuje się do zapewnienia należytego wykonania umowy przez Comarch AG. List patronacki jest ważny 24 miesiące od zakończenia umowy, wartość umowy wynosi 3 505 tys. EUR.
- g) W związku z otrzymaniem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., subwencji na budowę infrastruktury w Dreźnie od Sachsische AufbauBank, Comarch S.A. przystąpiła do długu na wypadek powstania zobowiązania Comarch AG do zwrotu udzielonych środków. Maksymalna odpowiedzialność Comarch S.A. z tytułu przystąpienia do długu wynosi 263 tys. EUR plus odsetki za okres od momentu udzielenia subwencji do jej zwrotu.
- h) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A. umowy kredytu inwestycyjnego z BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Comarch AG finansowania w wysokości 6 000 tys. EUR. W dniu 15 maja 2013 roku spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 9 000 tys. EUR i jest ważne maksymalnie do dnia 15 maja 2020 roku.
- i) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie Comarch Loyalty Management, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 2 351 tys. GBP i jest ważne przez okres trwania umowy.
- j) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i licencję Comarch Loyalty Management, a także na usługi data center, Support & Maintenance zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanych przez Comarch S.A.S. umów, tj. 2 807 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- k) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy z jednym z klientów na usługi data center, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanej przez Comarch AG umowy, tj. 236 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- l) W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na zakup licencji na oprogramowanie oraz usługi utrzymania i wsparcia, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch UK wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 11 244 tys. GBP i jest ważne w okresie dwunastu lat od zakończenia kontraktu.
- m) W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umów na obsługę kart paliwowych, zostały udzielone przez Comarch S.A. poręczenia dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższych umów. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 31 maja 2019 roku i zostało udzielone do kwoty 100 tys. PLN.
- n) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch ECM, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem (SaaS), zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S., wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 838 tys. EUR i jest ważne do momentu zakończenia projektu.
- o) W związku z zawarciem przez CA Consulting S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart

- paliwowych za zobowiązania CA Consulting S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 31 maja 2019 roku i zostało udzielone do kwoty 50 tys. PLN.
- p) W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy ramowej z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości umowy, tj. 3 241 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- q) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch Loyalty Management For Airlines, Comarch Smart Analytics oraz Comarch Customer Engagement Platform-Gamification, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. do 5 000 tys. USD. Poręczenie zostało udzielone na okres 5 lat.
- r) W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów, na wdrożenie Comarch Customer Engagement Platform, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Umowa została podpisana na okres 5 lat. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. 10 000 tys. USD.
- s) W związku z zawarciem przez Bonus Development sp. z o.o. SK-A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Bonus Development sp. z o.o. SK-A finansowania w EUR w wysokości 38 800 tys. PLN (co na dzień podpisania umowy kredytu stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR) oraz w związku z zawarciem umowy na transakcje skarbowe związane z zabezpieczeniem ryzyka kursowego oraz stopy procentowej ww. kredytu, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczeń za zobowiązania Bonus Development sp. z o.o. SK-A wynikające z powyższych umów. Poręczenia są ważne do momentu spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytu, ostateczny termin spłaty kredytu przypada na dzień 28 czerwca 2030 roku.
- t) W związku z zawarciem przez Comarch Chile SpA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na świadczenie usług IT Out-Tasking Services, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch Chile SpA wynikające z tej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości 200 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu, tj. do 31 października 2019 roku.
- u) W związku z zawarciem przez Comarch Polska S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Polska S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 14 września 2019 roku i zostało udzielone do kwoty 10 tys. PLN.
- v) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie systemu Loyalty Management Solutions i jego serwis, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 39 747 tys. SEK.
- w) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Master Services Agreement zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone na kwotę 3 827 tys. PLN.
- x) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Comarch Loyalty Management, Comarch

- Campaign Management, Comarch Social Mining i Comarch Smart Analytics zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty wartości projektu tj. 3 318 tys. GBP.
- y) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Healthcare S.A. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 450 tys. PLN.
 - z) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 330 tys. PLN.
 - aa) W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Software und Beratung AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Telco BSS i Telco OSS, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Software und Beratung AG. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do wartości kontraktu tj. 11 524 tys. EUR.
 - bb) W związku z zawarciem przez spółkę Thanks Again LLC, spółkę stowarzyszoną Comarch S.A., umowy na wynajęcie biura z jednym z klientów, zostało udzielone poręczenie dla spółki Thanks Again LLC. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 544 tys. USD.
 - cc) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie usług Comarch Retail, Comarch Mobile Sale i Comarch POS zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S.. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 444 tys. EUR.
 - dd) W związku z zawarciem przez Comarch Colombia S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie usług Comarch Loyalty Management zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Colombia S.A.S.. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 10 710 tys. USD.
 - ee) W związku z zawarciem przez Comarch Luxembourg S.a.R.L. , spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji przy realizacji projektu Billing System zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Luxembourg S.a.R.L.. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 7 240 tys. EUR.
 - ff) W związku z zawarciem przez Comarch Polska SA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy zakupu sprzętu IT w celu realizacji kontraktu z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Polska SA . Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 3 660 tys. PLN.
 - gg) W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do realizacji usługi e-invoicingu, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG . Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 2 095 tys. EUR.
 - hh) W związku z zawarciem przez Comarch UK Ltd, spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usługi Comarch NRM zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch UK Ltd. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 9 966 tys. GBP.
 - ii) W związku z zawarciem przez Comarch Yuhan Hoesa, spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usługi NW Next Generation zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Yuhan Hoesa. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 18 467 tys. EUR.

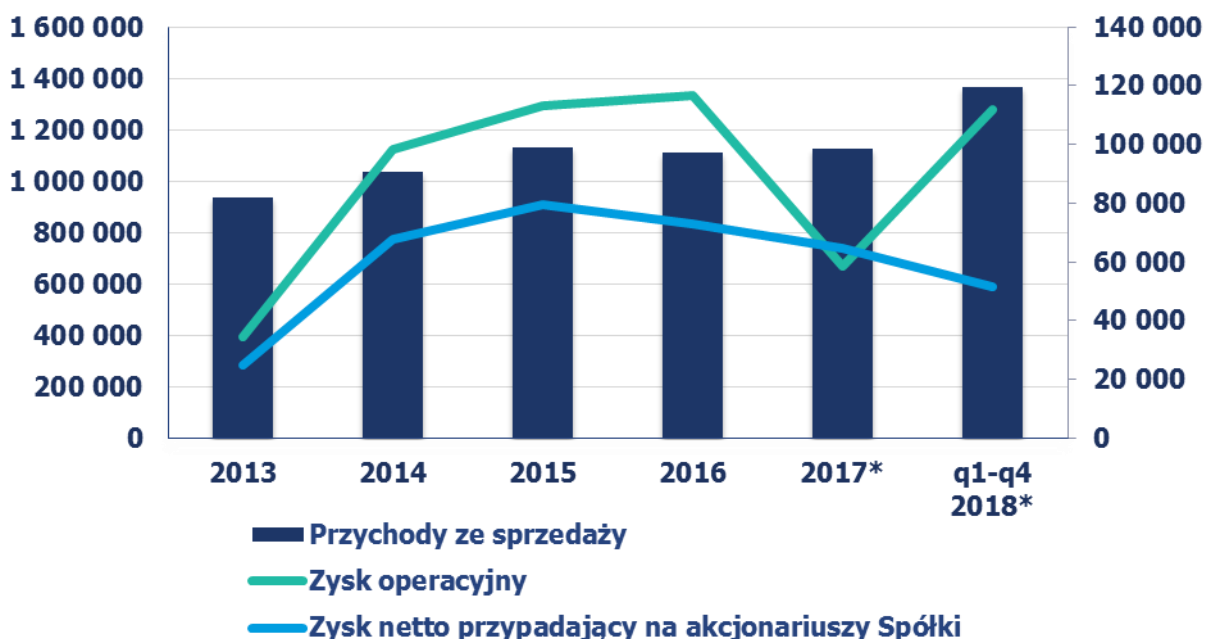
- jj) W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usług ERP, POS i MoS zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S.. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 254 tys. EUR.
- kk) W związku z zawarciem przez Comarch AB , spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usługi e-Care zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AB . Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 151 tys. EUR.

4.9. Inne informacje istotne dla oceny sytuacji kadrowej, majątkowej, finansowej, wyniku finansowego i ich zmian oraz informacje, które są istotne dla oceny możliwości realizacji zobowiązań przez emitenta

Nie wystąpiły.

5. Opis istotnych dokonań i niepowodzeń oraz czynników i zdarzeń mających znaczący wpływ na osiągnięty wynik finansowy Grupy Comarch w IV kwartale 2018 roku oraz czynników, które będą miały wpływ na osiągnięte wyniki w perspektywie co najmniej kolejnego kwartału

5.1. Przychody ze sprzedaży i wynik finansowy

*) Od 1 stycznia 2018 r. Grupa do przychodów ze sprzedaży zaczęła stosować zasady wynikające z MSSF 15. Dla celów porównawczych dokonano też przekształcenia zgodnie z MSSF 15 danych za okres I, II, III i IV kwartału 2017 r.

W czwartym kwartale 2018 roku Grupa Comarch wypracowała przychody ze sprzedaży o wartości 415 635 tys. PLN. Były one wyższe o 61 629 tys. PLN, tj. o 17,4% niż w czwartym kwartale 2017 roku. Zysk operacyjny wyniósł 49 914 tys. PLN i był o 14 324 tys. PLN, tj. o 40,2% wyższy niż w czwartym kwartale 2017 roku. Wynik netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł w czwartym kwartale 2018 roku 29 199 tys. PLN i był o 10 646 tys. PLN niższy niż w czwartym kwartale 2017 roku. Rentowność operacyjna wyniosła w opisywanym okresie +12,0%, natomiast rentowność netto +7,0%.

W 2018 roku Grupa Comarch wypracowała przychody ze sprzedaży o wartości 1 364 954 tys. PLN. Były one o 239 844 tys. PLN, tj. o 21,3% wyższe niż w 2017 roku. Wynik operacyjny wyniósł +111 971 tys. PLN i był o 53 607 tys. PLN, tj. o 91,8% wyższy niż osiągnięty w 2017 roku. Wynik netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł 51 661 tys. PLN i był o 12 965 tys. PLN niższy niż w 2017 roku. Rentowność operacyjna wyniosła w opisywanym okresie +8,2%, natomiast rentowność netto +3,8%. Grupa Comarch wypracowała w opisywanym okresie zysk EBITDA o wartości 176 827 tys. PLN, wyższej o 54 154 tys. PLN, tj. o 44,1% niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Rentowność działalności operacyjnej Grupy Comarch w 2018 roku uległa zdecydowanej poprawie w stosunku do 2017 roku. Rentowność netto była nieco niższa niż w ubiegłym roku, co wynika z gorszego niż w 2017 roku wyniku na działalności finansowej oraz większej kwoty podatku dochodowego. Na wyniki osiągnięte przez Grupę Comarch w 2018 roku miały wpływ m.in.:

- dynamiczny rozwój sprzedaży krajowej (wzrost o 170 658 tys. PLN tj. o 36,9%), który był efektem realizacji nowych kontraktów w sektorze publicznym oraz dynamicznego rozwoju sprzedaży rozwiązań ERP,

- wzrost przychodów ze sprzedaży zagranicznej, który wyniósł 69 186 tys. PLN (tj. o 10,4%), który został osiągnięty głównie dzięki wyższej sprzedaży rozwiązań IT dla telekomunikacji dla krajów europejskich oraz w Azji,
- wzrost kosztów działalności, będący następstwem presji płacowej występującej w sektorze IT – fundusz płac podstawowych w Grupie Comarch w raportowanym okresie wzrósł o 7,7% w porównaniu do 12 miesięcy 2018,
- ujemny wynik na działalności finansowej, spowodowany umocnieniem się PLN wobec EUR i USD w trakcie roku 2018. Transakcje zrealizowane oraz wycena bilansowa instrumentów finansowych zabezpieczających ryzyko kursowe Grupy pomniejszyły wynik netto Grupy o 1 657 tys. PLN. Wycena bilansowa kredytów i pożyczek, zaciągniętych w walutach obcych, zmniejszyła wynik netto Grupy o 8 770 tys. PLN,
- wysoka wartość bieżącego podatku dochodowego za rok 2018, która wyniosła 36 360 tys. PLN i była wynikiem wysokiej rentowności działalności spółek Grupy w Niemczech, Wielkiej Brytanii oraz wysokim udziałem dochodu Comarch SA nie objętego zakresem zezwolenia na działalność na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie,
- zmiany w wartości aktywów i rezerw na podatek odroczony, które spowodowały zwiększenie wyniku netto Grupy o 2 931 tys. PLN,
- wysoka wartość utworzonych odpisów na wątpliwe należności handlowe, dotyczące głównie działalności w rejonie Bliskiego Wschodu. Zmniejszyły one wynik operacyjny i netto Grupy w 2018 roku o 39 971 tys. PLN,
- uwzględnienie w 2018 roku udziału w wyniku oraz odpisów z tytułu utraty wartości udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC, co zmniejszyło wynik netto Grupy o 10 770 tys. PLN,
- zastosowanie w 2018 roku standardu rachunkowości MSSF 15, które spowodowało, że znaczna część przychodów uzyskanych ze sprzedaży licencji na oprogramowanie Comarch nie została rozpoznana w rachunku wyników za rok 2018. Wartość korekty z tego tytułu wyniosła w czwartym kwartale 2018 roku -43 209 tys. PLN, a w całym 2018 roku -29 371 tys. PLN.

Koszty realizacji nowych kontraktów, sytuacja na rynku zamówień publicznych, koszty związane z rozwojem nowych rozwiązań IT, jak również szybko rosnące koszty pracy będą miały w kolejnych okresach istotny wpływ na wynik finansowy Grupy Comarch.

W 2018 roku wielkość zatrudnienia w Grupie Comarch zwiększyła się o 9,0%, głównie w wyniku przeprowadzenia programu letnich staży studenckich. Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa Comarch zatrudniała 6 040 osób, tj. o 498 osób więcej niż na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Grupa Comarch aktywnie poszukuje nowych rynków zbytu (m.in. w Europie Zachodniej oraz w Azji), kontynuuje inwestycje w nowe produkty i usługi informatyczne, jak również stale rozbudowuje i modernizuje posiadaną infrastrukturę. Dzięki bardzo dobrym wynikom finansowym osiągniętym w 2018 roku sytuacja finansowa Grupy Comarch jest bardzo dobra i gwarantuje bezpieczeństwo działalności w przypadku zmiennej sytuacji makroekonomicznej w Polsce i na świecie. Grupa świadomie ponosi koszty rozwoju nowych produktów oraz nowych segmentów działalności, a także rozwijania działalności na nowych rynkach zagranicznych, inwestując w ten sposób w budowanie przewagi konkurencyjnej na przyszłość.

W kolejnych okresach Grupa zamierza kontynuować strategię zakładającą:

- znaczne inwestycje w kapitał ludzki
- rozwój i sprzedaż rozwiązań informatycznych opartych w przeważającej części na własnych produktach,
- rozwój sprzedaży na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, Azji i w obu Amerykach,
- stałe ulepszanie operacyjnej efektywności działania poprzez doskonalenie procedur i racjonalizację kosztów,
- rozwijanie kolejnych obszarów biznesowych, zwłaszcza w zakresie medycyny oraz Internet of Things (IoT),
- promowanie usługowego modelu sprzedaży informatyki,

- inwestycje we własne technologie informatyczne.

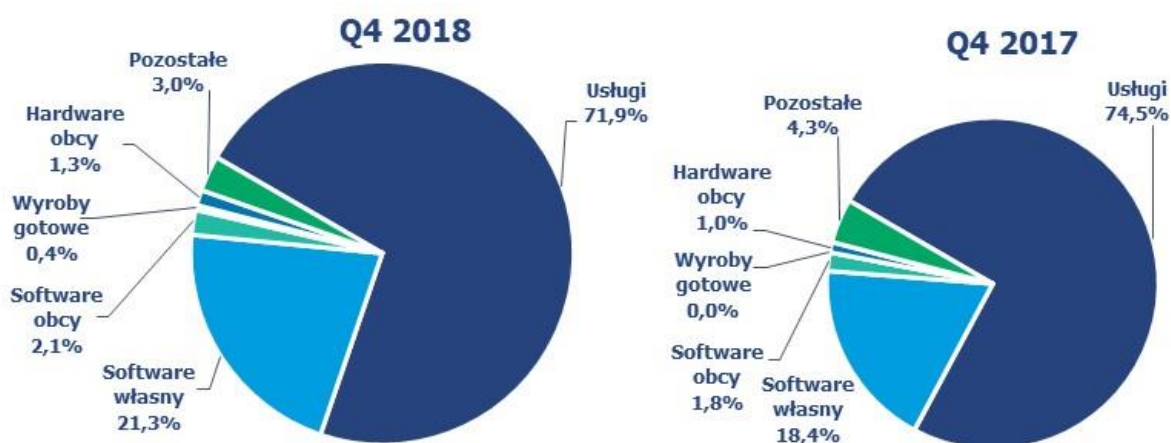
5.2. Struktura przychodów

Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)

W czwartym kwartale 2018 roku struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch uległa znacznym zmianom w porównaniu do odnotowanej w czwartym kwartale roku poprzedniego.

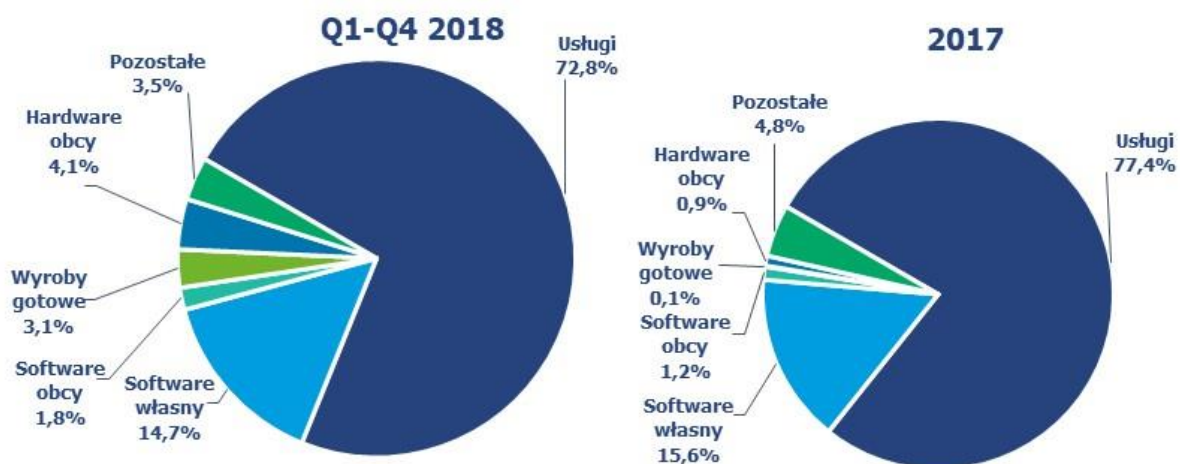
Struktura sprzedaży wg rodzaju	Q4 2018	%	Q4 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Usługi	298 944	71,9%	263 839	74,5%	35 105	13,3%
Software własny	88 485	21,3%	65 135	18,4%	23 350	35,8%
Software obcy	8 846	2,1%	6 174	1,8%	2 672	43,3%
Wyroby gotowe	1 551	0,4%	144	0,0%	1 407	977,1%
Hardware obcy	5 509	1,3%	3 491	1,0%	2 018	57,8%
Pozostałe	12 300	3,0%	15 223	4,3%	-2 923	-19,2%
Razem	415 635	100,0%	354 006	100,0%	61 629	17,4%

Grupa odnotowała w czwartym kwartale 2018 roku znaczny wzrost przychodów ze sprzedaży usług, wyniósł on 35 105 tys. PLN, tj. 13,3%. Dynamicznie wzrosły również przychody ze sprzedaży oprogramowania własnego, o 23 350 tys. PLN, tj. o 35,8%. Wzrost wartości przychodów z usług i oprogramowania własnego był efektem pozyskania i realizacji nowych kontraktów o znacznej wartości. Wzrosła także wartość przychodów ze sprzedaży zarówno oprogramowania obcego (o 2 672 tys. PLN, tj. o 43,3%), jak i hardware obcego (o 2 018 tys. PLN, tj. o 57,8%). Nie miały one jednak istotnego udziału w całości przychodów Grupy w czwartym kwartale (łącznie ich udział wyniósł 3,4%). Wartość sprzedaży wyrobów gotowych wyniosła w czwartym kwartale 1 551 tys. PLN i była znacznie mniejsza niż w poprzednich kwartałach 2018 roku, co było efektem zakończenia w Q3 2018 dostaw i wdrożenia systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w sądach powszechnych. W Q4 2018 istotnie spadła wartość pozostałej sprzedaży (o 2 923 tys. PLN, tj. o 19,2%), w wyniku zmniejszenia dostaw towarów (nagród) w ramach kompleksowej usługi operatorskiej utrzymania programów lojalnościowych.

Struktura sprzedaży wg rodzaju	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Usługi	994 440	72,8%	871 415	77,4%	123 025	14,1%
Software własny	200 995	14,7%	175 174	15,6%	25 821	14,7%
Software obcy	24 040	1,8%	13 475	1,2%	10 565	78,4%
Wyroby gotowe	42 223	3,1%	804	0,1%	41 419	5151,6%
Hardware obcy	55 741	4,1%	10 096	0,9%	45 645	452,1%
Pozostałe	47 515	3,5%	54 146	4,8%	-6 631	-12,2%
Razem	1 364 954	100,0%	1 125 110	100,0%	239 844	21,3%

W okresie 12 miesięcy 2018 roku wartość przychodów ze sprzedaży oprogramowania własnego wyniosła 200 995 tys. PLN i były o 25 821 tys. PLN (tj. o 14,7%) wyższe niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Przychody ze sprzedaży usług wzrosły o 123 025 tys. PLN, tj. o 14,1%. Sprzedaż własnych wyrobów gotowych wzrosła bardzo znacząco, o 41 419 tys. PLN, tj. o 5 151,6%, podobnie sprzedaż hardware firm trzecich (wzrost przychodów o 45 645 tys. PLN, tj. o 452,1%). Było to wynikiem realizacji w Q2 i Q3 2018 roku umowy na dostawę i wdrożenie systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w sądach powszechnych. Przychody ze sprzedaży oprogramowania obcego wzrosły o 10 565 tys. PLN, tj. o 78,4%. Pozostała sprzedaż zmniejszyła się o 6 631 tys. PLN, tj. o 12,2%.

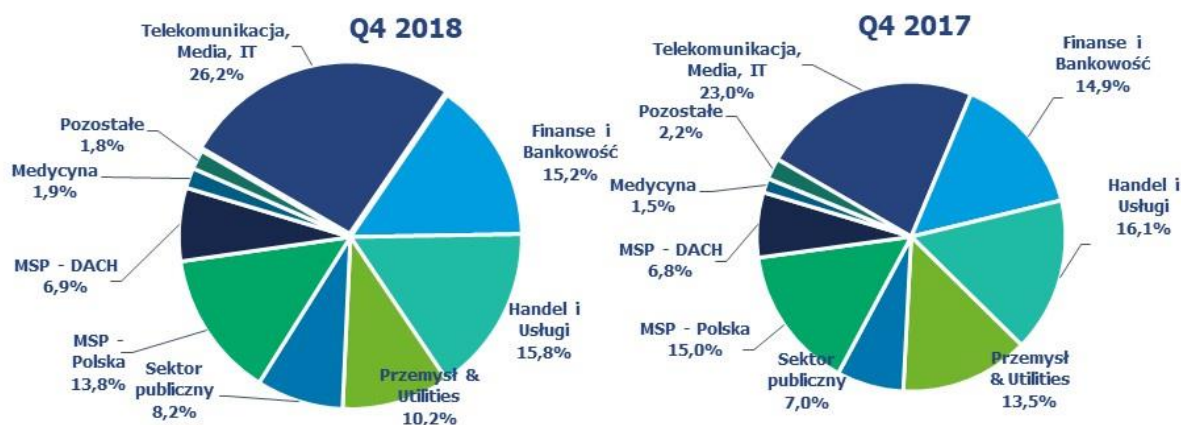

Struktura sprzedaży według odbiorców (w tys. PLN)

W Q4 2018 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch do odbiorców z sektora TMT wyniosły 108 446 tys. PLN, co oznacza wzrost o 27 006 tys. PLN (tj. o 33,2%) w porównaniu do Q4 2017. Było to głównie efektem zwiększonej sprzedaży rozwiązań IT dla telekomunikacji do klientów z krajów azjatyckich oraz w Europie Zachodniej.

Struktura sprzedaży wg sektorów	Q4 2018	%	Q4 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Telekomunikacja, Media, IT	108 446	26,2%	81 440	23,0%	27 006	33,2%
Finanse i Bankowość	63 384	15,2%	52 655	14,9%	10 729	20,4%
Handel i Usługi	65 841	15,8%	57 048	16,1%	8 793	15,4%
Przemysł & Utilities	42 279	10,2%	47 756	13,5%	-5 477	-11,5%
Sektor publiczny	34 053	8,2%	24 753	7,0%	9 300	37,6%
Małe i Średnie	57 354	13,8%	53 151	15,0%	4 203	7,9%
Przedsiębiorstwa - Polska	28 593	6,9%	24 135	6,8%	4 458	18,5%
Małe i Średnie	28 593	6,9%	24 135	6,8%	4 458	18,5%
Przedsiębiorstwa - DACH	8 074	1,9%	5 237	1,5%	2 837	54,2%
Medycyna	7 611	1,8%	7 831	2,2%	-220	-2,8%
Pozostałe	7 611	1,8%	7 831	2,2%	-220	-2,8%
Razem	415 635	100,0%	354 006	100,0%	61 629	17,4%

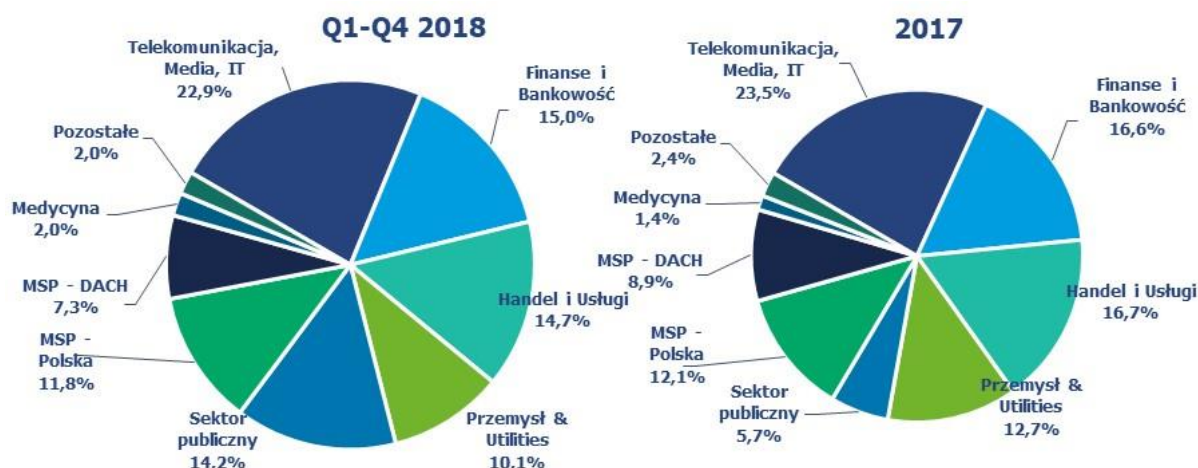
W Q4 2018 klienci z sektora finanse i bankowość zakupili produkty i usługi o wartości 63 384 tys. PLN, wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 10 729 tys. PLN, tj. 20,4%, co jest efektem zwiększonych przychodów z rynku polskiego. Trend wzrostowy został utrzymany w przypadku sprzedaży rozwiązań ERP do małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce (wzrost o 4 203 tys. PLN, tj. o 7,9%). W przypadku sprzedaży do klientów z sektora MSP w rejonie DACH wystąpił wzrost o 4 458 tys. PLN, tj. 18,5%. Przychody ze sprzedaży rozwiązań lojalnościowych, EDI i ICT do klientów z sektora handel i usługi wzrosły o 8 793 tys. PLN, tj. o 15,4%, natomiast w przypadku klientów z sektora przemysłowego spadły o 5 477 tys. PLN, tj. o 11,5%. W czwartym kwartale 2018 roku poprawie uległa sytuacja na rynku zamówień publicznych, przychody wzrosły o 9 300 tys. PLN, tj. o 37,6%. Wzrosły również przychody ze sprzedaży do pozostałych klientów w Q4 2018 pozostały na poziomie podobnym do ubiegłorocznego.

W okresie 12 miesięcy 2018 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch do odbiorców z sektora TMT wyniosły 312 524 tys. PLN, co oznacza wzrost o 47 658 tys. PLN (tj. o 18%) w porównaniu do 2017 roku.

Struktura sprzedaży wg sektorów	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Telekomunikacja, Media, IT	312 524	22,9%	264 866	23,5%	47 658	18,0%
Finanse i Bankowość	204 152	15,0%	187 168	16,6%	16 984	9,1%
Handel i Usługi	200 835	14,7%	187 367	16,7%	13 468	7,2%
Przemysł & Utilities	138 264	10,1%	143 105	12,7%	-4 841	-3,4%
Sektor publiczny	194 278	14,2%	64 018	5,7%	130 260	203,5%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - Polska	160 857	11,8%	136 085	12,1%	24 772	18,2%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa - DACH	99 568	7,3%	99 771	8,9%	-203	-0,2%
Medycyna	27 350	2,0%	16 020	1,4%	11 330	70,7%
Pozostałe	27 126	2,0%	26 710	2,4%	416	1,6%
Razem	1 364 954	100,0%	1 125 110	100,0%	239 844	21,3%

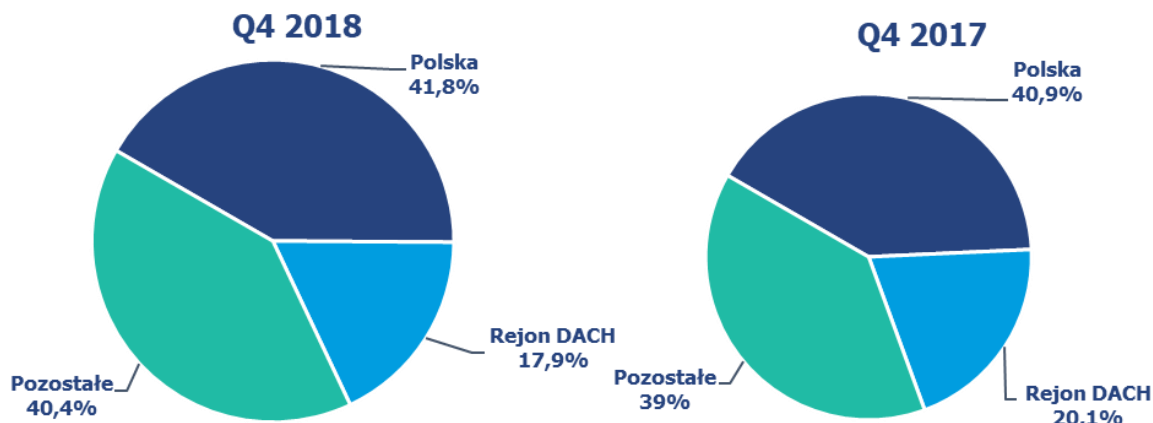
Klienci z sektora finanse i bankowość zakupili produkty i usługi o wartości 204 152 tys. PLN, wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 16 984 tys. PLN, tj. o 9,1%, co jest efektem wzrostu przychodów ze sprzedaży na rynku krajowym. Wzrost odnotowała sprzedaż rozwiązań lojalnościowych, EDI i ICT do klientów z sektora handel i usługi (o 13 468 tys. PLN, tj. o 7,2%), natomiast spadła w przypadku klientów z sektora przemysł i utilities (o 4 841 tys. PLN, tj. o 3,4%). Przychody ze sprzedaży do odbiorców z sektora publicznego dynamicznie wzrosły, o 130 260 tys. PLN, tj. o 203,5%, głównie dzięki realizacji umowy na dostawę i wdrożenie systemu cyfrowej rejestracji przebiegu rozpraw sądowych w sądach powszechnych. Wzrost nastąpił także w przypadku sprzedaży do sektora medycyna (wzrost o 11 330 tys. PLN, tj. o 70,7%), w wyniku realizacji nowych kontraktów na informatyzację szpitali. Klienci z sektora MSP-Polska zakupili produkty i usługi o wartości o 24 772 tys. PLN, tj. o 18,2% wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego. Sprzedaż do klientów z sektora MSP w rejonie DACH oraz do pozostałych klientów utrzymała się na poziomie zbliżonym do osiągniętego w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Sytuacja biznesowa w okresie 12 miesięcy 2018 roku potwierdziła, że różnorodność oferty oraz utrzymywanie branżowej i geograficznej dywersyfikacji źródeł przychodów jest korzystne dla stabilnego rozwoju działalności Grupy Comarch.

Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. PLN)

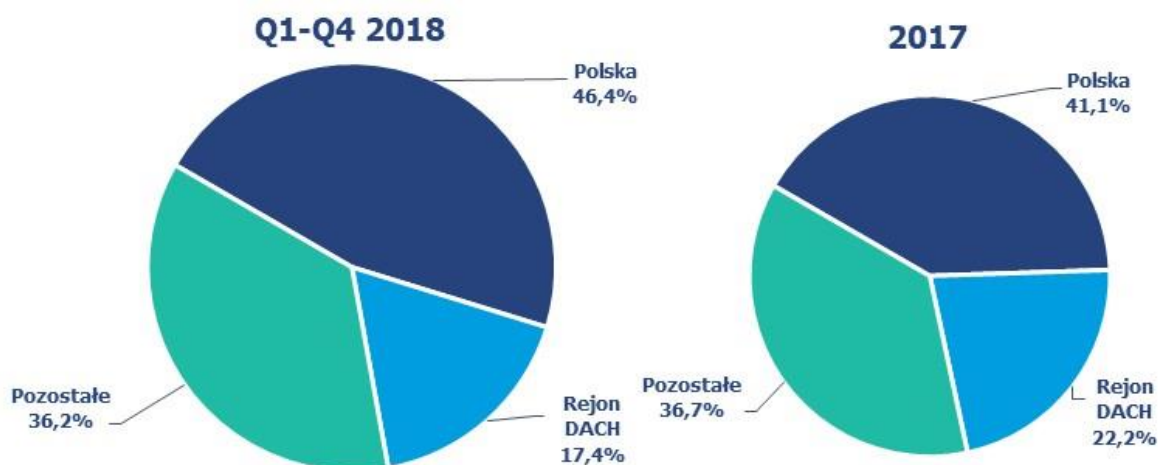
Geograficzna struktura sprzedaży	Q4 2018	%	Q4 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Kraj	173 632	41,8%	144 919	40,9%	28 713	19,8%
Eksport	242 003	58,2%	209 087	59,1%	32 916	15,7%
Razem	415 635	100,0%	354 006	100,0%	61 629	17,4%

W czwartym kwartale 2018 roku Grupa odnotowała 242 003 tys. PLN przychodów ze sprzedaży zagranicznej, o 32 916 tys. PLN (tj. o 15,7%) więcej niż w Q4 2017, co jest związane głównie ze wzrostem przychodów ze sprzedaży do odbiorców z sektora TMT na rynkach europejskich oraz azjatyckich. Sprzedaż zagraniczna stanowiła w czwartym kwartale 2018 roku 58,2% całkowitych przychodów Grupy.

Wartość przychodów ze sprzedaży krajowej była wyższa o 28 713 tys. PLN, tj. o 19,8% w porównaniu do Q4 2017 roku.

Geograficzna struktura sprzedaży	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%	Zmiana PLN	Zmiana %
Kraj	633 580	46,4%	462 922	41,1%	170 658	36,9%
Eksport	731 374	53,6%	662 188	58,9%	69 186	10,4%
Razem	1 364 954	100,0%	1 125 110	100,0%	239 844	21,3%

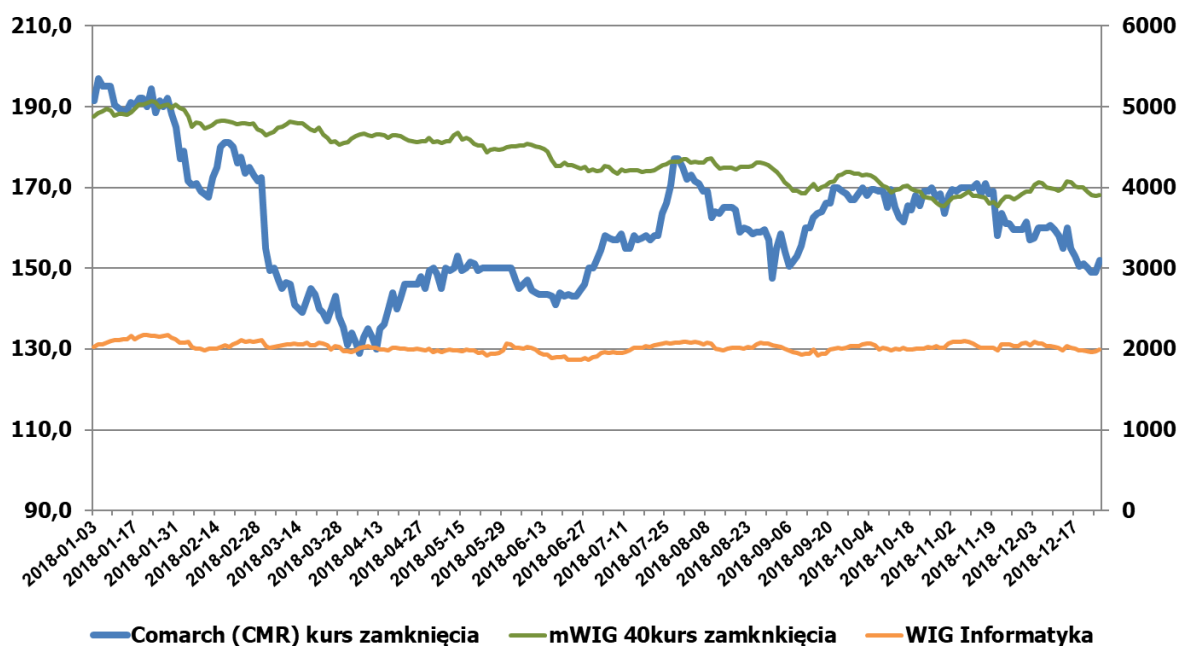

W okresie 12 miesięcy 2018 roku Grupa wypracowała 633 580 tys. PLN przychodów ze sprzedaży krajowej, o 170 658 tys. PLN (tj. o 36,9%) więcej niż w analogicznym okresie roku 2017. Tak duży

wzrost nastąpił głównie dzięki rozwojowi sprzedaży do klientów z sektora publicznego oraz rosnącej sprzedaży rozwiązań ERP w Polsce.

Wartość przychodów ze sprzedaży zagranicznej w okresie 12 miesięcy 2018 roku wyniosła 731 374 tys. PLN i była o 69 186 tys. PLN (tj. o 10,4%) wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego i stanowiła 53,6% całkowitych przychodów Grupy.

5.3. Kurs akcji Comarch S.A.

W dniu 31 grudnia 2018 roku kurs akcji Comarch S.A. wyniósł 152 PLN, co stanowi spadek o 20% w stosunku do kursu 190 PLN z dnia 31 grudnia 2017 roku. Wyniki Grupy i kurs akcji Comarch w kolejnych kwartałach będą zależeć przede wszystkim od dynamiki rozwoju sprzedaży produktów i usług Comarch, kształtowanej przez sytuację gospodarczą i polityczną w Polsce i w Europie oraz sytuację finansową średnich i dużych przedsiębiorstw, które stanowią podstawową bazę klientów Grupy. Istotny wpływ będzie miał także poziom kursów walutowych EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN i BRL/PLN oraz tempo wzrostu wynagrodzeń pracowników branży IT.

	12 miesięcy 2018 / 31.12.2018	12 miesięcy 2017 / 31.12.2017
Kurs zamknięcia na dzień bilansowy	152,00	190,00
Kurs średni w okresie sprawozdawczym	159,96	198,17
Kurs MIN w okresie sprawozdawczym	129,00	160,60
Kurs MAX w okresie sprawozdawczym	197,00	239,00
Wolumen średni w okresie sprawozdawczym	3 236	4 592
Kapitalizacja na dzień bilansowy	1 236 269 048	1 545 336 310
<i>Wskaźniki dla danych jednostkowych</i>		
P/E na dzień bilansowy	18,77	39,26
P/BV na dzień bilansowy	1,45	1,94
P/S na dzień bilansowy	1,28	2,05

	<i>Wskaźniki dla danych skonsolidowanych</i>	
P/E na dzień bilansowy	23,93	23,90
P/BV na dzień bilansowy	1,41	1,85
P/S na dzień bilansowy	0,91	1,37

5.4. Zdarzenia IV kwartału 2018 roku o dużym znaczeniu dla bieżącej działalności Grupy Comarch

Nie wystąpiły.

5.5. Zdarzenia po dacie bilansu o dużym znaczeniu dla bieżącej działalności Grupy Comarch

Nie wystąpiły.

SKRÓCONE KWARTALNE SPRAWOZDANIE FINANSOWE COMARCH S.A. ZA IV KWARTAŁ 2018 ROKU

I. Bilans

AKTYWA	31 grudnia 2018	30 września 2018 r.	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
I. AKTYWA TRWAŁE	736 122	750 480	751 589	756 155
1. Wartości niematerialne i prawne	11 052	11 410	12 054	14 628
2. Rzeczowe aktywa trwałe	332 220	336 745	335 314	346 398
3. Inwestycje długoterminowe	383 826	393 561	395 352	386 122
3.1 Długoterminowe aktywa finansowe	343 518	352 676	353 988	359 299
a) w jednostkach powiązanych	342 583	351 007	353 505	356 182
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	0	150	150	280
c) w pozostałych jednostkach	935	1 519	333	2 837
3.2 Nieruchomości	40 265	40 842	41 321	26 780
3.3 Inne inwestycje długoterminowe	43	43	43	43
4. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	9 024	8 764	8 869	9 007
4.1 Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6 205	6 245	6 225	5 816
4.2 Inne rozliczenia międzyokresowe	2 819	2 519	2 644	3 191
II. AKTYWA OBROTOWE	604 743	573 854	534 872	491 051
1. Zapasy	61 260	64 667	93 295	78 120
2. Należności krótkoterminowe	382 871	387 276	345 309	312 373
2.1 Od jednostek powiązanych	233 034	264 573	222 615	184 106
2.2 Od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	151	108	364	560
2.3 Od pozostałych jednostek	149 686	122 595	122 330	127 707
3. Inwestycje krótkoterminowe	70 762	28 002	18 751	57 670
3.1 Krótkoterminowe aktywa finansowe	70 762	28 002	18 751	57 670
a) w jednostkach powiązanych	508	407	322	322
b) w pozostałych jednostkach, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	-	5	303
c) w pozostałych jednostkach	3 264	5 554	3 548	8 516
- udziały lub akcje	-	-	-	-
- udzielone pożyczki	-	367	373	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	3 264	5 187	3 175	8 516
d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	66 990	22 041	14 876	48 529
4. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	89 850	93 909	77 517	42 888
AKTYWA RAZEM	1 340 865	1 324 334	1 286 461	1 247 206

PASYWA	31 grudnia 2018	30 września 2018 r.	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
I. KAPITAŁ WŁASNY	850 396	853 202	793 344	796 984
1. Kapitał zakładowy	8 133	8 133	8 133	8 133
2. Kapitał zapasowy	680 501	680 501	680 501	653 363
3. Kapitał z aktualizacji wyceny	95 162	92 461	94 981	95 405
4. Pozostałe kapitały rezerwowe	745	745	745	745
5. Zysk (strata) z lat ubiegłych	-	-	-	-
6. Zysk (strata) netto	65 855	71 362	8 984	39 338
II. ZOBOWIĄZANIA I REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	490 469	471 132	493 117	450 222
1. Rezerwy na zobowiązania	133 093	95 458	98 790	122 701
1.1 Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23 733	23 698	23 203	25 255
1.2 Pozostałe rezerwy	109 360	71 760	75 587	97 446
a) krótkoterminowe	109 360	71 760	75 587	97 446
2. Zobowiązania długoterminowe	152 343	155 790	160 202	154 762
2.1 Wobec jednostek powiązanych	28 240	28 131	27 657	22 472
2.2 Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	-	-	-
2.3 Wobec pozostałych jednostek	124 103	127 659	132 545	132 290
3. Zobowiązania krótkoterminowe	154 966	186 928	205 776	155 174
3.1 Wobec jednostek powiązanych	28 110	44 734	36 650	26 901
3.2 Wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	1	110	894
3.3 Wobec pozostałych jednostek	125 443	140 218	166 538	125 780
3.4 Fundusze specjalne	1 413	1 975	2 478	1 599
4. Rozliczenia międzyokresowe	50 067	32 956	28 349	17 585
4.1 Inne rozliczenia międzyokresowe	50 067	32 956	28 349	17 585
a) krótkoterminowe	50 067	32 956	28 349	17 585
PASYWA RAZEM	1 340 865	1 324 334	1 286 461	1 247 206
Wartość księgowa	850 396	853 202	793 344	796 984
Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 348	8 133 349	8 133 349
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)	104,56	104,90	97,54	97,99
Rozwodniona liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349	8 133 349
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN)	104,56	104,90	97,54	97,99

II. Rachunek zysków i strat

Za okres od 01.01 – 31.12.2018 oraz 01.01 – 31.12.2017	IV kwartał 2018	12 miesięcy 2018	IV kwartał 2017	12 miesięcy 2017
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym:	263 726	965 699	247 248	755 517
- od jednostek powiązanych	106 773	419 483	97 871	248 831
1. Przychody netto ze sprzedaży produktów	248 710	874 108	237 289	713 775
2. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	15 016	91 591	9 959	41 742
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym:	194 414	719 487	162 469	576 096
- jednostkom powiązanym	9 536	35 703	7 874	32 887
1. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów	180 820	634 198	153 893	538 736
2. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	13 594	85 289	8 576	37 360
III. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	69 312	246 212	84 779	179 421
IV. Koszty sprzedaży	25 573	72 579	26 933	72 449
V. Koszty ogólnego zarządu	22 522	58 185	20 948	53 971
VI. Zysk (strata) ze sprzedaży	21 217	115 448	36 898	53 001
VII. Pozostałe przychody operacyjne	461	1 964	(698)	1 280
1. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	245	687	174	444
2. Inne przychody operacyjne	216	1 277	(872)	836
VIII. Pozostałe koszty operacyjne	4 192	10 737	6 514	13 748
1. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	-	-	-
2. Koszt projektów częściowo finansowanych dotacjami	462	2 265	687	5 285
3. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	-	-	-	-
4. Inne koszty operacyjne	3 730	8 472	5 827	8 463
IX. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	17 486	106 675	29 686	40 533
X. Przychody finansowe	2 392	10 845	6 485	26 971
1. Odsetki, w tym:	180	491	112	451
- od jednostek powiązanych	161	334	30	176
2. Dywidendy i udziały w zyskach	-	3 070	-	107
- od jednostek powiązanych	-	3 070	-	107
3. Zysk (strata) ze zbycia inwestycji	1 413	6 485	4 696	13 081
4. Aktualizacja wartości aktywów finansowych	-	-	(31)	(57)
5. Inne	799	799	1 708	13 389
XI. Koszty finansowe	23 627	43 160	10 151	23 260
1. Odsetki	944	3 632	632	2 796
- od jednostek powiązanych	204	675	198	736
2. Aktualizacja wartości inwestycji	18 932	30 826	7 564	7 564
3. Strata ze zbycia inwestycji	-	-	-	-
4. Inne	3 751	8 702	1 955	12 900
XII. Zysk (strata) z działalności gospodarczej	(3 749)	74 360	26 020	44 244
XIII. Zysk (strata) brutto	(3 749)	74 360	26 020	44 244
XIV. Podatek dochodowy	1 758	8 505	1 245	4 906
XV. Zysk (strata) netto	(5 507)	65 855	24 775	39 338

	12 miesięcy 2018	12 miesięcy 2017
Zysk (strata) netto (zanualizowany)	65 855	39 338
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie 01.01.2018 – 31.12.2018 (w szt.)	8 133 349	8 133 349
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN)	8,10	4,84
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie 01.01.2018 – 31.12.2018 (w szt.)	8 133 349	8 133 349
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN)	8,10	4,84

III. Zestawienie zmian w kapitale własnym

	IV kwartał 2018	12 miesięcy 2018	IV kwartał 2017	12 miesięcy 2017
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	781 840	796 984	777 548	771 742
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-	-
I.a Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	781 840	796 984	777 548	771 742
1. Kapitał zakładowy na początek okresu	8 133	8 133	8 133	8 133
1.1 Zmiany kapitału zakładowego	-	-	-	-
a) zwiększenia (z tytułu)	-	-	-	-
- emisja akcji	-	-	-	-
1.2 Kapitał zakładowy na koniec okresu	8 133	8 133	8 133	8 133
2. Kapitał zapasowy na początek okresu	680 501	653 363	653 363	619 975
2.1 Zmiany kapitału zapasowego	-	27 138	-	33 388
a) zwiększenia (z tytułu)	-	27 138	-	33 388
- podział zysku z lat poprzednich	-	27 138	-	33 388
2.2 Kapitał zapasowy na koniec okresu	680 501	680 501	653 363	653 363
3. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	92 461	95 405	100 744	97 301
3.1 Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	2 701	(243)	(5 339)	(1 896)
a) zwiększenia (z tytułu)	(633)	58	(3 805)	445
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów	(633)	58	445	445
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych i jednostek uczestnictwa	-	-	(4 250)	-
b) zmniejszenia (z tytułu)	(3 334)	301	1 534	2 341
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych i jednostek uczestnictwa	(3 334)	301	2 341	2 341
- rezerwa na podatek odroczony w związku z wyceną certyfikatów	-	-	(807)	-
3.2 Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	95 162	95 162	95 405	95 405
4. Kapitał z fuzji na początek okresu	0	0	0	0
4.1. Kapitał z fuzji na koniec okresu	0	0	0	0
5. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	745	745	745	745
5.1 Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	745	745	745	745

6. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	-	-	-	45 588
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-	-
6.1 Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	-	39 338	-	45 588
a) zmniejszenia (z tytułu)	-	39 338	-	45 588
- przeniesienie zysku z lat poprzednich na kapitał zapasowy	-	27 138	-	33 388
- wypłata dywidendy	-	12 200	-	12 200
6.2 Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	0	0	0	0
7. Wynik za III kwartały 2017 r. (na początek okresu)	71 362	-	14 563	-
7.1 Wynik za okres	(5 507)	65 855	24 775	39 338
7.2. Wynik netto	65 855	65 855	39 338	39 338
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	850 396	850 396	796 984	796 984
III. Kapitał własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)	850 396	850 396	796 984	796 984

IV. Rachunek przepływów pieniężnych

Za okres od 01.01 – 31.12.2018 oraz 01.01 – 31.12.2017	IV kwartał 2018	12 miesięcy 2018	IV kwartał 2017	12 miesięcy 2017
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
I. Zysk (strata) netto	(5 507)	65 855	24 775	39 338
II. Korekty razem	79 769	17 256	(12 071)	7 652
1. Amortyzacja	11 215	43 436	9 764	38 052
2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	(8)	(227)	597	243
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	1 061	204	1 263	2 917
4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	19 458	31 565	7 422	7 152
5. Zmiana stanu rezerw	13 874	9 982	31 072	55
6. Zmiana stanu zapasów	3 298	17 112	(17 998)	(34 848)
7. Zmiana stanu należności	5 085	(69 298)	(71 309)	(9 528)
8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	(20 962)	(1 487)	25 062	17 775
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	46 748	(14 031)	(733)	(14 166)
10. Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów	-	-	2 789	-
11. Inne korekty	-	-	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II) - metoda pośrednia	74 262	83 111	12 704	46 990
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
I. Wpływy	3 619	14 765	(12 058)	22 006
1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	2 088	4 777	839	2 759

2. Z aktywów finansowych, w tym:	1 531	9 988	(12 897)	19 247
a) w jednostkach powiązanych	119	3 504	(17 593)	6 165
- spłacone pożyczki	81	322	505	5 886
- spłacone odsetki od pożyczek	112	112	172	172
- otrzymane pożyczki	-	-	(18 127)	-
- otrzymane odsetki	(74)	-	(143)	-
- otrzymane dywidendy	-	3 070	-	107
b) w pozostałych jednostkach	1 412	6 484	4 696	13 082
- odsetki	-	-	-	-
- dywidendy i udziały w zyskach	-	-	-	-
- inne wpływy z aktywów finansowych	1 412	6 484	4 696	13 082
3. Inne wpływy inwestycyjne	-	-	-	-
II. Wydatki	(17 937)	(72 501)	(22 897)	(109 429)
1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(10 931)	(55 073)	(21 425)	(96 533)
2. Wydatki na inwestycje w nieruchomości	-	(2)	-	-
3. Na aktywa finansowe, w tym:	(7 006)	(17 426)	(1 472)	(12 896)
a) w jednostkach powiązanych	(7 006)	(17 426)	(1 472)	(12 896)
- nabycie aktywów finansowych	(1 443)	(1 783)	(4 570)	(12 129)
- udzielone pożyczki długoterminowe	(5 563)	(15 643)	-	(767)
- spłata pożyczek do jednostek powiązanych	-	-	3 048	-
- spłata odsetek od pożyczek	-	-	50	-
b) w pozostałych jednostkach	-	-	-	-
4. Inne wydatki inwestycyjne	-	-	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	(14 318)	(57 736)	(34 955)	(87 423)
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej				
I. Wpływy	3 767	55 730	51 865	98 874
1. Kredyty i pożyczki	3 399	54 928	49 643	96 244
2. Wpływy netto z emisji akcji (wydania udziałów) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	-	-	-	-
3. Pożyczki spłacone	364	774	-	-
4. Otrzymane odsetki od spłaconych pożyczek	4	28	-	-
5. Inne wpływy finansowe (dotacje)	-	-	2 222	2 630
II. Wydatki	(18 788)	(62 935)	(34 233)	(63 401)
1. Nabycie udziałów (akcji) własnych + dopłaty do kapitałów	(680)	(680)	-	-
2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	-	(12 200)	815	(12 200)
3. Spłaty kredytów i pożyczek	(17 004)	(46 288)	(33 707)	(48 005)
4. Odsetki	(1 104)	(3 414)	(1 341)	(3 196)
5. Pożyczki udzielone	-	(353)	-	-
6. Inne wydatki finansowe	-	-	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	(15 021)	(7 205)	17 632	35 473
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	44 923	18 170	(4 619)	(4 960)
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	44 950	18 469	(5 248)	(5 261)

- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	27	299	(629)	(301)
F. Środki pieniężne na początek okresu	22 039	48 520	53 768	53 781
H. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/- E), w tym:	66 989	66 989	48 520	48 520
- o ograniczonej możliwości dysponowania	(415)	1 341	186	1 686

V. Dodatkowe informacje i objaśnienia

1. Stosowane zasady rachunkowości

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity - Dz.U. 2018, poz. 395 z późn. zm.) oraz zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity - Dz.U. z 2018, poz. 757).

Kompletny opis stosowanych zasad rachunkowości został przedstawiony w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym Spółki, tj. sprawozdaniu za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku. Gdyby sprawozdanie jednostkowe za 12 miesięcy 2018 roku było sporządzane wg MSSF wynik finansowy wynosiłby 37 487 tys. PLN.

Zysk zgodnie z ustawą o rachunkowości	65 855
Amortyzacja prawa wieczystego użytkowania	(93)
Aktywa z tytułu działalności w SSE	2 298
Zastosowanie MSSF 15	(30 573)
Zysk według MSSF	37 487

2. Informacje o istotnych zmianach wielkości szacunkowych, w tym o korektach z tytułu rezerw, rezerwie i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego, o których mowa w ustawie o rachunkowości, dokonanych odpisach aktualizujących wartość składników aktywów

W okresie czterech kwartałów 2018 roku spółka Comarch S.A. utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów, materiałów i wyrobów gotowych na kwotę 102 tys. PLN. Spółka rozwiązała odpisy utworzone w latach wcześniejszych na kwotę 210 tys. PLN.

Na posiadanych przez Spółkę zapasach nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku, w związku z zapłatą należności, Comarch S.A. dokonała rozwiązania utworzonych uprzednio odpisów aktualizujących w kwocie 3 372 tys. PLN oraz utworzyła odpisy aktualizujące na należności wątpliwe w wysokości 8 332 tys. PLN.

Z uwagi na fakt, iż Spółka prowadzi zarówno działalność opodatkowaną na zasadach ogólnych jak i zwolnioną, przejściowe różnice w dochodzie podatkowym mogą realizować się w ramach obu tych działalności. Jednocześnie ostateczne ustalenie, w ramach której z działalności (opodatkowanej czy zwolnionej) różnice przejściowe zostaną zrealizowane, jest dokonywane na bazie rocznego rozliczenia podatku dochodowego po zakończeniu roku obrotowego. W 2018 roku utworzono aktywo z tytułu różnic przejściowych w podatku dochodowym w kwocie 389 tys. PLN, utworzono rezerwę na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w wys. 14 tys. PLN oraz dokonano rozwiązania rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 1 478 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik 2018 roku wyniósł plus 1 854 tys. PLN.

Dokonano też zmniejszenia rezerwy z tytułu podatku odroczonego związanego z wyceną posiadanych certyfikatów inwestycyjnych w CCF FIZ w kwocie 58 tys. PLN. Rezerwa ta, tak jak i wycena certyfikatów, rozliczana jest z kapitałem z aktualizacji wyceny.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku spółka Comarch S.A. dokonała odpisów z tytułu utraty wartości udziałów w spółkach zależnych w łącznej kwocie 30 826 tys. PLN, z czego kwota 27 342 tys. PLN dotyczy udziałów w spółce Comarch Pointshub, Inc. (w związku z aktualizacją wartości posiadanych przez Comarch Pointshub, Inc. udziałów w spółce Thanks Again LLC), a kwota 2 294 tys. PLN udziałów w spółce Comarch Software Spain SLU.

3. Wybrane noty do skróconego sprawozdania finansowego

3.1. Długoterminowe aktywa finansowe

	31 grudnia 2018 r.	30 września 2018 r.	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
a) w jednostkach powiązanych	342 583	351 007	353 505	356 182
- udziały lub akcje	204 977	222 241	221 962	233 622
- udzielone pożyczki	18 560	13 069	12 736	3 242
- inne papiery wartościowe	119 046	115 712	118 824	119 347
- inne długoterminowe aktywa finansowe,	-	(15)	(17)	(29)
w tym:				
- odsetki od udzielonych pożyczek	-	(15)	(17)	(29)
b) w pozostałych jednostkach w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	150	150	280
- udziały lub akcje	-	150	150	150
- udzielone pożyczki	-	-	-	130
- inne długoterminowe aktywa finansowe, w tym:	-	-	-	-
- odsetki od udzielonych pożyczek	-	-	-	-
c) w pozostałych jednostkach	935	1 519	333	2 837
- inne długoterminowe aktywa finansowe (wg rodzaju)	935	1 519	333	2 837
- forwardy i IRS	935	1 519	333	2 837
Długoterminowe aktywa finansowe razem	343 518	352 676	353 988	359 299

3.2. Zmiana stanu długoterminowych aktywów finansowych (wg grup rodzajowych)

	IV kwartał 2018	12 miesięcy 2018	IV kwartał 2017	12 miesięcy 2017
a) stan na początek okresu	352 676	359 299	369 522	360 783
- udziały lub akcje	222 391	233 772	236 951	229 861
- udzielone pożyczki	13 069	3 372	4 024	8 742
- inne papiery wartościowe	115 712	119 347	125 939	121 688
- inne długoterminowe aktywa: w tym odsetki od udzielonych pożyczek	(15)	(29)	(16)	492
- pozostałe	1 519	2 837	2 624	0
b) zwiększenia (z tytułu)	7 143	17 855	(5)	14 605
- nabycie akcji w jednostkach powiązanych	1 443	1 783	4 569	12 129
- udzielone pożyczki jednostkom powiązanym	5 562	15 642	(421)	-
- zmiana charakteru pożyczek na długoterminowe od jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	-	(140)	-
- odsetki należne od pożyczek długoterminowych	27	117	25	131
- wycena bilansowa pożyczek w jednostkach powiązanych	21	36	-	-
- wycena bilansowa i skorygowana odsetek od pożyczek	15	29	-	-
- wycena forwardów	-	-	213	2 345
- wycena bilansowa certyfikatów inwestycyjnych	-	-	(4 251)	-
- wycena bilansowa udziałów	75	248	-	-
c) zmniejszenia (z tytułu)	16 301	33 636	10 218	16 089
- spłata pożyczek jednostek powiązanych	79	321	80	5 120
- spłata pożyczek jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	-	80	80
- spłata odsetek od pożyczek jednostek powiązanych	37	112	27	109
- spłata pożyczek jednostek pozostałych	-	130	-	-
- zmiana charakteru pożyczek na krótkoterminowe w jednostkach powiązanych	-	-	(80)	-
- wycena jednostek uczestnictwa w CCF FIZ	(3 334)	301	2 341	2 341
- aktualizacja wartości udziałów	18 932	30 826	7 597	7 597
- wycena instrumentów pochodnych	584	1 902	-	-
- wycena bilansowa udziałów	-	-	151	621
- kapitalizacja odsetek od pożyczek	5	5	54	54
- wycena bilansowa i skorygowana odsetek od pożyczek	-	-	6	10
- wycena bilansowa pożyczek oraz różnice kursowe zrealizowane od spłaconych pożyczek oraz z wyceny bilansowej	-	-	(17)	191
- objęcie odpisem aktualizującym	13	39	28	-

pożyczek dla jednostek powiązanych				
- objęcie odsetek od pożyczek odpisem aktualizacyjnym	(15)	-	(49)	(34)
d) stan na koniec okresu	343 518	343 518	359 299	359 299

3.3. Krótkoterminowe aktywa finansowe

	31 grudnia 2018	30 września 2018 r.	30 czerwca 2018 r.	31 grudnia 2017 r.
a) w jednostkach powiązanych	508	407	322	322
- udzielone pożyczki	322	322	322	322
- inne aktywa finansowe	186	85	-	-
b) w pozostałych jednostkach w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale	-	-	5	303
- udzielone pożyczki	-	-	-	280
- inne aktywa finansowe	-	-	5	23
c) w pozostałych jednostkach	3 264	5 554	3 548	8 516
- udzielone pożyczki	-	-	-	-
- udziały lub akcje	-	367	373	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe,	3 264	5 187	3 175	8 516
w tym:				
- kontrakty forward	3 264	5 187	3 175	8 516
d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	66 990	22 041	14 876	48 529
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	66 989	22 039	14 875	48 520
- inne aktywa pieniężne	1	2	1	9
Krótkoterminowe aktywa finansowe razem	70 762	28 002	18 751	57 670

4. Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń emitenta w okresie, którego dotyczy raport, wraz z wykazem najważniejszych zdarzeń ich dotyczących

W okresie czterech kwartałów 2018 roku Comarch S.A. osiągnęła 966 699 tys. PLN przychodów ze sprzedaży, co stanowi wzrost o 27,8% w porównaniu do analogicznego okresu 2017 roku. Przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 90,5% całości sprzedaży Spółki i były wyższe o 160 333 tys. PLN niż w porównywalnym okresie roku 2017. Zysk operacyjny Spółki w Q1-Q4 2018 wyniósł 106 675 tys. PLN, a zysk netto 65 855 tys. PLN. Rentowność operacyjna wyniosła 11,0%, a rentowność netto 6,8%.

W czwartym kwartale 2018 roku Comarch S.A. osiągnęła przychody ze sprzedaży o wartości 6,7% wyższej od ubiegłego roku (263 726 tys. PLN w Q4 2018 wobec 247 248 tys. PLN w Q4 2017). Przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 94,3% całości sprzedaży Spółki i odnotowały wzrost w wysokości 11 421 tys. PLN. Zysk operacyjny Spółki w czwartym kwartale 2018 roku wyniósł 17 486 tys. PLN, a wynik netto -5 507 tys. PLN. Rentowność operacyjna wyniosła 6,6%, a rentowność netto -2,1%.

5. Opis czynników i zdarzeń, w szczególności o nietypowym charakterze, mających znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

Poza czynnikami opisanymi w [punkcie 2](#) niniejszego sprawozdania finansowego wpływ na osiągnięte wyniki miały także różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut. Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2018 roku zwiększyły przychody i wynik Comarch S.A. o 6 044 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2017 roku zmniejszyły o 16 406 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Comarch S.A. o 5 245 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2017 roku zwiększyły o 3 879 tys. PLN). Wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą i aktywem na podatek odroczonej od ich wyceny, zmniejszyły wynik netto Comarch S.A. o 1 067 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie roku 2017 roku zwiększyły o 24 457 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Comarch S.A. za rok 2018 roku wyniósł - 268 tys. PLN (+11 930 tys. PLN w okresie roku 2017).

Na dzień 31 grudnia 2018 roku spółka Comarch S.A. dokonała odpisów z tytułu utraty wartości udziałów w spółkach zależnych w łącznej kwocie 30 826 tys. PLN, z czego kwota 27 341 tys. PLN dotyczy udziałów w spółce Comarch Pointshub, Inc. (w związku z aktualizacją wartości posiadanych przez Comarch Pointshub, Inc. udziałów w spółce Thanks Again LLC), a kwota 2 294 tys. PLN udziałów w spółce Comarch Software Spain SLU.

6. Objaśnienia dotyczące sezonowości lub cykliczności działalności emitenta w prezentowanym okresie

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiąganych przez Comarch S.A. na przestrzeni roku 2018 przedstawiał się następująco: 19% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 25% w drugim kwartale, 29% w trzecim kwartale oraz 27% w czwartym kwartale.

Na przestrzeni roku 2018 rozkład przychodów ze sprzedaży był zbliżonego do tego z 2017 roku.

7. Informacje o odpisach aktualizujących wartość zapasów do wartości netto możliwej do uzyskania i odwrócenia odpisów z tego tytułu

W okresie czterech kwartałów 2018 roku spółka Comarch S.A. utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów, materiałów i wyrobów gotowych na kwotę 102 tys. PLN. Spółka rozwiązała odpisy utworzone w latach wcześniejszych na kwotę 210 tys. PLN.

8. Informacje o odpisach aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i prawnych lub innych aktywów oraz odwróceniu takich odpisów

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	Aktywów finansowych	Rzeczowych aktywów trwałych	WNiP	Inne aktywa	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2017	82 612	-	-	-	82 612
Zmiana:	7 596	-	-	-	7 596
- utworzenie odpisów	7 596	-	-	-	7 596
- rozwiązanie odpisów	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2017	90 208	-	-	-	90 208
Stan na 1 stycznia 2018	90 208	-	-	-	90 208
Zmiana:	30 826	-	-	-	30 826
- utworzenie odpisów	30 826	-	-	-	30 826
- rozwiązanie odpisów	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2018	121 034	-	-	-	121 034

Na dzień 31 grudnia 2018 roku spółka Comarch S.A. dokonała odpisów z tytułu utraty wartości udziałów w spółkach zależnych w łącznej kwocie 30 826 tys. PLN, z czego kwota 27 342 tys. PLN dotyczy udziałów w spółce Comarch Pointshub, Inc. (w związku z aktualizacją wartości posiadanych przez Comarch Pointshub, Inc. udziałów w spółce Thanks Again LLC), a kwota 2 294 tys. PLN udziałów w spółce Comarch Software Spain SLU.

9. Informacje o utworzeniu, zwiększeniu, wykorzystaniu i rozwiązaniu rezerw

Krótkoterminowe	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na wynagrodzenia	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2017	12 290	9 508	18 473	60 545	100 816
Zmiana:	(2 533)	452	2 353	(3 642)	(3 370)
- utworzenie rezerw	9 935	1 148	13 326	69 551	93 960
- rozwiązanie rezerw	(12 468)	(696)	(10 973)	(73 193)	(97 330)
Stan na 31 grudnia 2017	9 757	9 960	20 826	56 903	97 446
Stan na 1 stycznia 2018	9 757	9 960	20 826	56 903	97 446
Zmiana:	2 171	(2 067)	(173)	11 983	11 914
- utworzenie rezerw	10 945	1 406	12 771	79 571	104 693
- rozwiązanie rezerw	(8 774)	(3 473)	(12 944)	(67 587)	(92 778)
Stan na 31 grudnia 2018	11 928	7 893	20 653	68 886	109 360

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy.

10. Informacje o rezerwach i aktywach z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy
Stan na 1 stycznia 2017	6 510	23 830
Utworzenie w okresie I-XII 2017	744	1 921
Rozwiązanie w okresie I-XII 2017	(1 438)	(496)
Stan na 31 grudnia 2017	5 816	25 255
Stan na 1 stycznia 2018	5 816	25 255
Utworzenie w okresie I-XII 2018	389	14
Rozwiązanie w okresie I-XII 2018	-	1 536
Stan na 31 grudnia 2018	6 205	23 733

11. Informacje o istotnych transakcjach nabycia i sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych

W okresie sprawozdawczym Comarch S.A. dokonała zakupu sprzętu komputerowego w wysokości 20 250 tys. PLN, urządzeń technicznych w kwocie 19 772 tys. PLN oraz zakupu WNiP w wysokości 2 361 tys. PLN. Poniesiono też nakłady na budowę budynku biurowego w wysokości 8 198 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku przychody z tytułu sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych wyniosły 5 317 tys. PLN.

12. Informacje o istotnym zobowiązaniu z tytułu dokonania zakupu rzeczowych aktywów trwałych oraz długoterminowych aktywów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Comarch S.A. posiada zobowiązania inwestycyjne w kwocie 105 tys. PLN związane z budową budynku biurowego SSE7, a także zobowiązania za zakup sprzętu komputerowego w kwocie 522 tys. PLN, zobowiązania za zakup samochodów osobowych w kwocie 804 tys. PLN oraz zobowiązania za zakup WNiP w kwocie 811 tys. PLN.

Comarch S.A. posiada także zobowiązania z tytułu objęcia akcji w podwyższonym kapitale w spółce zależnej Comarch Pointshub Inc. w wysokości 3 346 tys. PLN.

13. Informacje o istotnych rozliczeniach z tytułu spraw sądowych

Nie wystąpiły.

14. Wskazanie korekt błędów poprzednich okresów

Nie wystąpiły.

15. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów finansowych i zobowiązań finansowych jednostki, niezależnie od tego, czy te aktywa i zobowiązania są ujęte w wartości godziwej czy w skorygowanej cenie nabycia (koszcie zamortyzowanym)

Nie wystąpiły.

16. Informacje o niespłaceniu kredytu lub pożyczki lub naruszeniu istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego

Nie wystąpiły.

17. Informacje o zawarciu przez emitenta lub jednostkę od niego zależną jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązаныmi, jeżeli pojedynczo lub łącznie są one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

18. W przypadku instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej – informacje o zmianie sposobu (metody) jej ustalenia

Nie wystąpiły.

19. Informacje dotyczące zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów

Nie wystąpiły.

20. Informacja dotycząca emisji, wykupu i spłaty nieudziałowych i kapitałowych papierów wartościowych

Nie wystąpiły.

21. Informacja dotycząca wypłaconej (lub zadeklarowanej) dywidendy, łącznie i w przeliczeniu na jedną akcję, z podziałem na akcje zwykłe i uprzywilejowane

W dniu 21 maja 2018 r. raportem bieżącym nr [RB-7-2018](#) Zarząd Comarch S.A. poinformował, że Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu Comarch S.A. z dnia 18 maja 2018 r., aby wypracowany przez Spółkę, w roku obrotowym od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku, zysk netto w kwocie 39 338 096,57 PLN został podzielony w ten sposób, że:

- 1) część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN została przeznaczona na wypłatę dywidendy. Dywidendę w kwocie 1,50 PLN za jedną akcję otrzymały osoby będące akcjonariuszami Spółki w dniu 10 sierpnia 2018 roku (dzień dywidendy). Liczba akcji objętych dywidendą wynosiła 8 133 349 sztuk.
- 2) pozostała część zysku netto w kwocie 27 138 073,07 PLN została przekazana na kapitał zapasowy.

W dniu 27 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2017 - 31.12.2017 według szczegółów powyżej ([RB-11-2018](#) z dn. 27 czerwca 2018). Dywidenda została wypłacona 31 sierpnia 2018 r.

22. Wskazanie zdarzeń, które wystąpiły po dniu, na który sporządzono kwartalne skrócone sprawozdanie finansowe, nieujętych w tym sprawozdaniu, a mogących w znaczący sposób wpłynąć na przyszłe wyniki finansowe emitenta

Nie wystąpiły.

23. Informacja dotycząca zmian zobowiązań warunkowych lub aktywów warunkowych, które nastąpiły od czasu zakończenia ostatniego roku obrotowego

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 81 163 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2017 roku ich wartość wynosiła 65 876 tys. PLN.

Comarch S.A. jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 40 448 tys. PLN, z czego kwota 5 873 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2018 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2018 rezerw na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi wynosi 76 tys. PLN).

Comarch S.A. pozostaje w sprawach spornych, nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 24 203 tys. PLN, z czego kwota 2 020 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2018 roku (w tym kwota utworzonych w roku 2018 rezerw wynosi 1 330 tys. PLN).

24. Inne informacje mogące w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej i wyniku finansowego emitenta

Nie wystąpiły, poza opisanymi w [punkcie 2](#) niniejszego sprawozdania finansowego.

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/
